

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 11ης Ιουλίου 2013*

«Αίτηση αναιρέσεως — Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Άρθρα 81 ΕΚ και 53 της συμφωνίας ΕΟΧ — Αγορά υπηρεσιών διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο — Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών — Δεσμευτική νομική ισχύς — Υποχρέωση ορισμού της σχετικής αγοράς — Περιεχόμενο — Δικαίωμα για δίκαιη δίκη — Αρχή της χρηστής διοικήσεως — Αντικειμενική αμεροληψία της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων (2006) — Ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων — Υποχρέωση αιτιολογήσεως — Μείωση του προστίμου λόγω αδυναμίας πληρωμής ή λόγω των ιδιαιτεροτήτων της υποθέσεως — Ίση μεταχείριση»

Στην υπόθεση C-439/11 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκε στις 25 Αυγούστου 2011,

Ziegler SA, με έδρα τις Βρυξέλλες (Βέλγιο), εκπροσωπούμενη από τους J.-F. Bellis, M. Favart και A. Bailleux, avocats,

αναιρεσείουσα,

όπου ο έτερος διάδικος είναι:

η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, εκπροσωπούμενη από τους A. Bouquet και N. von Lingen, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

αναιρεσίβλητη, καθής πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Pešič, πρόεδρο τμήματος, E. Jarašiūnas (εισηγητή), A. Ó Caoimh, C. Toader και C. G. Fernlund, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott

γραμματέας: C. Strömholm, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 24ης Οκτωβρίου 2012,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 13ης Δεκεμβρίου 2012,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με την αίτησή της αναιρέσεως, η Ziegler SA (στο εξής: Ziegler) ζητεί την αναίρεση της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 16ης Ιουνίου 2011, T-199/08, Ziegler κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. II-3507, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση), με την οποία απορρίφθηκε η προσφυγή της με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως C(2008) 926 τελικό της Επιτροπής, της 11ης Μαρτίου 2008, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου [81 ΕΚ] και του άρθρου 53 της συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/38.543 – Υπηρεσίες διεθνών μετακομίσεων) (στο εξής: επίδικη απόφαση ή απόφαση της Επιτροπής) και, επικουρικώς, την ακύρωση του προστίμου που της επιβλήθηκε με την εν λόγω απόφαση και, όλως επικουρικώς, τη μείωση του προστίμου αυτού.

I – Το νομικό πλαίσιο

- 2 Οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων [81 ΕΚ] και [82 ΕΚ] (ΕΕ 2004, C 101, σ. 81, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου) διευκρινίζουν στα σημεία 3, 45, 50 και 52 έως 55:

«3. [...] οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές διατυπώνουν έναν κανόνα που διευκρινίζει πότε δεν είναι γενικά πιθανό ότι οι συμφωνίες δεν μπορούν να επηρεάσουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών [...]. Δεν αποσκοπούν να είναι εξαντλητικές, αλλά να παρουσιάσουν τη μεθοδολογία για την εφαρμογή της έννοιας του επηρεασμού του εμπορίου και να παράσχουν κατευθύνσεις για τη χρησιμοποίησή της στις πιο συχνές καταστάσεις. [...]

[...]

45. Η εκτίμηση του αισθητού χαρακτήρα του επηρεασμού εξαρτάται από τις περιστάσεις κάθε μεμονωμένης περίπτωσης, και ιδίως από τη φύση της συμφωνίας ή πρακτικής, από τη φύση των καλυπτόμενων προϊόντων και από τη θέση των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων στην αγορά. [...] Ομοίως, όσο σημαντικότερη είναι η θέση των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων στην αγορά, τόσο πιο πιθανό είναι ότι μια συμφωνία ή πρακτική δύναται να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών [...]

[...]

50. [...] η Επιτροπή εκτιμά ότι είναι σκόπιμο να καθοριστούν γενικές αρχές που θα προσδιορίζουν πότε το εμπόριο δεν δύναται κανονικά να επηρεάζεται αισθητά [...]. Κατά την εφαρμογή του άρθρου 81 [ΕΚ], η Επιτροπή θα θεωρεί το πρότυπο αυτό ως μαχητό αρνητικό τεκμήριο που εφαρμόζεται σε όλες τις συμφωνίες κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, [ΕΚ] [...]

[...]

52. Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι συμφωνίες δεν δύνανται, καταρχήν, να επηρεάσουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών εάν πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) το συνολικό μερίδιο αγοράς των μερών σε οποιαδήποτε σχετική αγορά της Κοινότητας που επηρεάζεται από τη συμφωνία δεν υπερβαίνει το 5 %· και
- β) στην περίπτωση των οριζόντιων συμφωνιών, ο συνολικός κοινοτικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις [...] στα σχετικά προϊόντα που καλύπτονται από τη συμφωνία δεν υπερβαίνει τα 40 εκατ. ευρώ, [...]

[...]

53. Η Επιτροπή θα θεωρεί επίσης ότι εάν μια συμφωνία δύναται από τη φύση της να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, για παράδειγμα διότι αφορά εισαγωγές ή εξαγωγές ή καλύπτει περισσότερα του ενός κράτη μέλη, υπάρχει μαχητό θετικό τεκμήριο ότι η επίδραση στο εμπόριο είναι αισθητή εάν ο κύκλος εργασιών των μερών με τα προϊόντα που καλύπτει η συμφωνία, υπολογιζόμενος με τη μέθοδο που περιγράφεται στις παραγράφους 52 και 54, υπερβαίνει τα 40 εκατ. ευρώ. Σε περίπτωση συμφωνιών που από την ίδια τη φύση τους δύναται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών μπορεί επίσης συχνά να θεωρηθεί ότι η επίδραση είναι αισθητή εάν το μερίδιο αγοράς των μερών υπερβαίνει το όριο του 5 % [...]. Ωστόσο, το τεκμήριο αυτό δεν ισχύει εάν η συμφωνία καλύπτει μέρος μόνο κράτους μέλους [...].

54. Το όριο των 40 εκατ. ευρώ [...] υπολογίζεται με βάση το σύνολο των εκτός φόρου πωλήσεων που πραγματοποίησαν στην Κοινότητα στη διάρκεια της προηγούμενης χρήσης οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις [...] με τα προϊόντα που καλύπτει η συμφωνία [...]. Οι πωλήσεις μεταξύ εταιριών του ιδίου ομίλου δεν λαμβάνονται υπόψη [...].

55. Για την εφαρμογή του ορίου του μεριδίου αγοράς πρέπει να οριστεί η οικεία αγορά ⁽⁴¹⁾. Δηλαδή η αγορά των σχετικών προϊόντων και η γεωγραφική αγορά αναφοράς. Τα μερίδια αγοράς πρέπει να υπολογίζονται με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία για την αξία των πωλήσεων ή, κατά περίπτωση, την αξία των αγορών. Εάν τα στοιχεία αυτά δεν είναι διαθέσιμα, μπορούν να χρησιμοποιηθούν εκτιμήσεις βασιζόμενες σε άλλες αξιόπιστες εμπορικές πληροφορίες, όπως ιδίως τα στοιχεία για τους όγκους των πωλήσεων ή των αγορών.»

3 Με την υποσημείωση 41 στο σημείο 55 των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου, διευκρινίζεται ότι, για τον προσδιορισμό της σχετικής αγοράς πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ανακοίνωση για τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού (ΕΕ 1997, C 372, σ. 5, στο εξής: ανακοίνωση για τον ορισμό της αγοράς).

4 Οι κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων κατ' εφαρμογή του άρθρου 23, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 (ΕΕ 2006, C 210, σ. 2, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων) ορίζουν υπό τον τίτλο «Βασικό ποσό του προστίμου»:

«[...]

A. Προσδιορισμός της αξίας των πωλήσεων

13. Για τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου, η Επιτροπή θα χρησιμοποιεί την αξία των πωλήσεων προϊόντων ή υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν από την επιχείρηση, με τις οποίες σχετίζεται η παράβαση άμεσα ή έμμεσα [...] στον σχετικό γεωγραφικό χώρο εντός του ΕΟΧ [Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος]. Κατά κανόνα, η Επιτροπή θα χρησιμοποιεί ως βάση αναφοράς τις πωλήσεις που πραγματοποίησε η επιχείρηση κατά τη διάρκεια του τελευταίου πλήρους οικονομικού έτους συμμετοχής της στην παράβαση (στο εξής: αξία των πωλήσεων).

[...]

B. Προσδιορισμός του βασικού ποσού του προστίμου

19. Το βασικό ποσό του προστίμου θα συνδέεται με ορισμένο ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων, το οποίο θα καθορίζεται σε συνάρτηση με τον βαθμό σοβαρότητας της παραβάσεως, πολλαπλασιασμένο με τον αριθμό των ετών της παραβάσεως.

[...]

21. Κατά γενικό κανόνα, το ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων που θα λαμβάνεται υπόψη θα μπορεί να ανέλθει έως το 30 % της αξίας των πωλήσεων.
22. Για να αποφασιστεί εάν το ποσοστό της αξίας των πωλήσεων, το οποίο θα λαμβάνεται υπόψη σε μια συγκεκριμένη υπόθεση θα πρέπει να είναι χαμηλά ή υψηλά στην κλίμακα αυτή, η Επιτροπή θα συνεκτιμά διάφορους παράγοντες, όπως το είδος της παραβάσεως, το συνολικό μερίδιο αγοράς όλων των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, τη γεωγραφική έκταση της παραβάσεως και το εάν η παράνομη συμπεριφορά έχει εκδηλωθεί στην πράξη ή όχι.
23. Οι οριζόντιες ⁽²⁾ συμφωνίες καθορισμού τιμών, κατανομής αγορών και περιορισμού της παραγωγής, που είναι κατά κανόνα μυστικές, είναι, από την ίδια τη φύση τους, μεταξύ των πλέον επιζήμιων περιορισμών του ανταγωνισμού. Ως ζήτημα πολιτικής θα τιμωρούνται με βαριά πρόστιμα. Κατά συνέπεια, το ποσοστό της αξίας των πωλήσεων που θα λαμβάνεται υπόψη για τέτοιου είδους παραβάσεις κατά κανόνα θα ορίζεται στα υψηλότερα όρια της παραπάνω κλίμακας.

[...]

25. Επιπρόσθετα, ανεξαρτήτως της διάρκειας της συμμετοχής μιας επιχείρησης στην παράβαση, η Επιτροπή θα περιλαμβάνει στο βασικό ποσό ένα ποσό που θα κυμαίνεται μεταξύ 15 % και 25 % της αξίας των πωλήσεων [...], προκειμένου να αποτρέπονται οι επιχειρήσεις και από το να εισέρχονται απλώς σε οριζόντιες συμφωνίες καθορισμού των τιμών [...]. Για τον καθορισμό του ποσοστού επί της αξίας των πωλήσεων που θα ληφθεί υπόψη σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη της διάφορους παράγοντες και ιδίως εκείνους που προβλέπονται στην παράγραφο 22.»
- 5 Με την υποσημείωση 2 στο σημείο 23 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων διευκρινίζεται ότι στην έννοια της συμφωνίας περιλαμβάνονται οι συμφωνίες, εναρμονισμένες πρακτικές και αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ.
- 6 Με τίτλο «Αναπροσαρμογές του βασικού ποσού», οι κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων ορίζουν:

«ΣΤ.

Δυνατότητα πληρωμής

35. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η Επιτροπή δύναται, εφόσον αυτό της ζητηθεί, να συνεκτιμήσει την αδυναμία της επιχείρησης να πληρώσει το πρόστιμο σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο. Η Επιτροπή δεν θα βασίζει καμία μείωση του προστίμου που χορηγείται για αυτό τον λόγο στην απλή διαπίστωση μιας προβληματικής ή ελλειμματικής οικονομικής κατάστασης. Μια τέτοια μείωση θα μπορεί να χορηγείται μόνο βάσει αντικειμενικών αποδείξεων ότι η επιβολή του προστίμου, σύμφωνα με τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, θα έθετε ανεπανόρθωτα σε κίνδυνο την οικονομική βιωσιμότητα της εμπλεκόμενης επιχείρησης και θα οδηγούσε στην απώλεια της αξίας στοιχείων του ενεργητικού της.»
- 7 Με τίτλο «Τελικές παρατηρήσεις», οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές διευκρινίζουν μεταξύ άλλων στο σημείο 37:

«Παρότι οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές παραθέτουν τη γενική μεθοδολογία για τον υπολογισμό των προστίμων, οι ιδιαιτερότητες μιας ορισμένης υπόθεσης ή η ανάγκη διασφάλισης του αποτρεπτικού χαρακτήρα του προστίμου μπορεί να δικαιολογούν απόκλιση από τη μεθοδολογία αυτή ή από τα όρια που καθορίζονται στο σημείο 21.»

II – Το ιστορικό της διαφοράς και η επίδικη απόφαση

- 8 Το ιστορικό της διαφοράς και η επίδικη απόφαση, όπως προκύπτουν από τις σκέψεις 2 έως 21 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, μπορούν να συνοψιστούν ως ακολούθως.
- 9 Με την επίδικη απόφαση, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι αποδέκτες της, στους οποίους περιλαμβανόταν η Ziegler –η οποία πραγματοποίησε κατά το οικονομικό έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2006 συνολικό κύκλο εργασιών 244 420 326 ευρώ–, συμμετείχαν σε σύμπραξη στον τομέα των υπηρεσιών διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο, προβαίνοντας σε καθορισμό τιμών, κατανομή πελατών και καταστρατήγηση της διαδικασίας υποβολής προσφορών και, ως εκ τούτου, διέπραξαν ενιαία και διαρκή παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ ή τους καταλογίστηκε ευθύνη για την εν λόγω σύμπραξη για το χρονικό διάστημα από τον Οκτώβριο του 1984 έως τον Σεπτέμβριο του 2003.
- 10 Οι υπηρεσίες που αφορούσε η σύμπραξη ήταν οι μετακομίσεις, από ή προς το Βέλγιο, πραγμάτων φυσικών προσώπων, καθώς και επιχειρήσεων ή δημοσίων οργανισμών. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι οι συγκεκριμένες εταιρίες διεθνών μετακομίσεων ήταν όλες εγκατεστημένες στο Βέλγιο και ότι η σύμπραξη αφορούσε δραστηριότητες στο Βέλγιο, η Επιτροπή έκρινε ότι το Βέλγιο αποτελούσε το γεωγραφικό κέντρο της συμπράξεως. Ο συνολικός κύκλος εργασιών των συμμετεχόντων στη σύμπραξη εκτιμήθηκε από την Επιτροπή στο ποσό των 41 εκατομμυρίων ευρώ για το έτος 2002. Δεδομένου ότι το μέγεθος του τομέα εκτιμήθηκε σε περίπου 83 εκατομμύρια ευρώ, το μερίδιο της αγοράς που κατείχαν όλες οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις καθορίστηκε σε ποσοστό περίπου 50 % του συγκεκριμένου τομέα.
- 11 Η Επιτροπή εξέθεσε, με την επίδικη απόφαση, ότι η σύμπραξη είχε, μεταξύ άλλων, ως σκοπό τον καθορισμό και τη διατήρηση των τιμών σε υψηλά επίπεδα καθώς και την κατανομή της αγοράς με διάφορους τρόπους, όπως με συμφωνίες περί καθορισμού τιμών, με συμφωνίες περί κατανομής της αγοράς μέσω ενός συστήματος εικονικών προσφορών, των επονομαζόμενων «προσφορών διευκολύνσεως», καθώς και με συμφωνίες περί καθορισμού ενός συστήματος οικονομικών αντισταθμίσεων για τις απορριφθείσες προσφορές ή για την περίπτωση της αποχής από τη διαδικασία υποβολής προσφορών, των επονομαζόμενων «προμηθειών».
- 12 Με την επίδικη απόφαση, η Επιτροπή εκτίμησε ότι, το διάστημα μεταξύ του 1984 και των αρχών της δεκαετίας του 1990, η σύμπραξη λειτουργούσε ιδίως βάσει γραπτών συμφωνιών περί καθορισμού των τιμών και, παράλληλα, οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις ακολουθούσαν την πρακτική των προμηθειών και των προσφορών διευκολύνσεως. Κατά την ίδια απόφαση, η πρακτική των προσφορών διευκολύνσεως έπρεπε να θεωρηθεί ως έμμεσος καθορισμός τιμών για τις υπηρεσίες διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο, στον βαθμό που τα μέλη της συμπράξεως τιμολογούσαν αμοιβαίως μεταξύ τους τις προμήθειες επί των απορριφθεισών προσφορών ή για τις προσφορές που δεν είχαν υποβάλει, προβάλλοντας εικονικές υπηρεσίες, ενώ το ποσό των προμηθειών αυτών χρεωνόταν στους πελάτες.
- 13 Όσον αφορά τις προσφορές διευκολύνσεως, η Επιτροπή επισήμανε με την επίδικη απόφαση ότι, με την υποβολή αυτών των προσφορών, η εταιρία μετακομίσεων που ήθελε να συνάψει τη σύμβαση ενεργούσε έτσι ώστε ο πελάτης που πλήρωνε τη μετακόμιση να λάβει πολλές προσφορές. Προς τούτο, η εν λόγω εταιρία υποδείκνυε στους ανταγωνιστές της τη συνολική τιμή που έπρεπε να τιμολογήσουν τη συγκεκριμένη μετακόμιση, η οποία ήταν μεγαλύτερη από την τιμή που πρότεινε η εν λόγω εταιρία. Επρόκειτο, επομένως, για εικονικές προσφορές τις οποίες υπέβαλλαν εταιρίες που δεν είχαν την πρόθεση να διενεργήσουν τη μετακόμιση. Η Επιτροπή έκρινε ότι με την πρακτική αυτή καταστρατηγούνταν η διαδικασία προσκλήσεως για την υποβολή προσφορών, με αποτέλεσμα η τιμή για τη μετακόμιση να είναι μεγαλύτερη από εκείνη που θα μπορούσε να ζητηθεί υπό συνθήκες ανταγωνισμού.
- 14 Η Επιτροπή διαπίστωσε, με την επίδικη απόφαση, ότι οι εν λόγω ρυθμίσεις εφαρμόστηκαν μέχρι το 2003 και ότι αυτές οι σύνθετες δραστηριότητες είχαν τον ίδιο σκοπό, δηλαδή τον καθορισμό των τιμών, την κατανομή της αγοράς και, επομένως, τη νόθευση του ανταγωνισμού.

- 15 Ενόψει των στοιχείων αυτών, η Επιτροπή εξέδωσε την επίδικη απόφαση, το άρθρο 1 της οποίας έχει ως εξής:

«Οι ακόλουθες επιχειρήσεις παρέβησαν το άρθρο 81, παράγραφος 1, [ΕΚ] και το άρθρο 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας [για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, της 2ας Μαΐου 1992 (ΕΕ 1994, L 1, σ. 3)], καθορίζοντας άμεσα ή έμμεσα τις τιμές για υπηρεσίες διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο, κατανέμοντας τμήμα της αγοράς αυτής και καταστρατηγώντας τη διαδικασία υποβολής προσφορών κατά τις αναφερόμενες κατωτέρω χρονικές περιόδους:

[...]

ι) Η [Ziegler], από 4 Οκτωβρίου 1984 έως 8 Σεπτεμβρίου 2003.»

- 16 Για τον λόγο αυτό, με το άρθρο 2, στοιχείο ιβ', της επίδικης αποφάσεως, η Επιτροπή επέβαλε στη Ziegler πρόστιμο ύψους 9,2 εκατομμυρίων ευρώ, το οποίο υπολόγισε εφαρμόζοντας τη μεθοδολογία που εκτίθεται στις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων.
- 17 Στις 24 Ιουλίου 2009 η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση C(2009) 5810 τελικό, με την οποία τροποποίησε την επίδικη απόφαση και μείωσε κατά περίπου 600 000 ευρώ την αξία των πωλήσεων που πραγματοποίησε ένας άλλος αποδέκτης της επίδικης αποφάσεως. Δεδομένου ότι το πρόστιμο που επιβλήθηκε στον εν λόγω αποδέκτη είχε υπολογιστεί βάσει της αξίας αυτής, η Επιτροπή μείωσε, συνεπακόλουθα, το ποσό του επιβληθέντος σ' αυτόν προστίμου.

III – Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

- 18 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 3 Ιουνίου 2008, η Ziegler άσκησε προσφυγή με αίτημα την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως, επικουρικώς, την ακύρωση του προστίμου που της επιβλήθηκε και, όλως επικουρικώς, την ουσιώδη μείωση του ποσού του προστίμου αυτού. Η Ziegler ζήτησε επίσης από το Γενικό Δικαστήριο να υποχρεώσει με διάταξη την Επιτροπή να καταθέσει τον πλήρη διοικητικό φάκελο στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου.
- 19 Παράλληλα με την προσφυγή, η Ziegler υπέβαλε αίτηση ασφαλιστικών μέτρων με αίτημα, μεταξύ άλλων, να ανασταλεί η εκτέλεση του άρθρου 2 της επίδικης αποφάσεως κατά το μέρος της που της επιβάλλει πρόστιμο. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε με διάταξη του Προέδρου του Γενικού Δικαστηρίου της 15ης Ιανουαρίου 2009, T-199/08 R, Ziegler κατά Επιτροπής, και η αίτηση αναιρέσεως κατά της διατάξεως απορρίφθηκε στη συνέχεια με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 30ής Απριλίου 2010, C-113/09 P(R), Ziegler κατά Επιτροπής.
- 20 Προς στήριξη της προσφυγής της, η Ziegler προέβαλε εννέα λόγους, από τους οποίους οι πέντε είχαν ως αίτημα την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως και οι τέσσερις προβλήθηκαν επικουρικώς με αίτημα την ακύρωση ή τη μείωση του προστίμου.
- 21 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε εν μέρει το αίτημα της Ziegler να κατατεθεί ο διοικητικός φάκελος στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου. Αντιθέτως, απέρριψε όλους τους λόγους που προέβαλε η Ziegler και, συνεπακόλουθα, απέρριψε την προσφυγή στο σύνολό της και καταδίκασε την Ziegler στα δικαστικά έξοδα. Στο πλαίσιο αυτό, το Γενικό Δικαστήριο ανέπτυξε, μεταξύ άλλων, τους ακόλουθους συλλογισμούς.
- 22 Στο πλαίσιο της αναλύσεως του πρώτου λόγου με αίτημα την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως, αντλούμενου από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως και πλάνη περί το δίκαιο κατά την εκτίμηση των προϋποθέσεων που απαιτούνται για την εφαρμογή του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε, πρώτον, με τις σκέψεις 41 έως 46 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το επιχείρημα της Επιτροπής ότι ο ορισμός της σχετικής αγοράς δεν απαιτείται σε περίπτωση πρόδηλου

περιορισμού του ανταγωνισμού. Επισημάνει ότι η Επιτροπή υπέχει υποχρέωση ορισμού της αγοράς ιδίως όταν, ελλείψει του ορισμού αυτού, είναι αδύνατο να καθοριστεί αν η συγκεκριμένη συμφωνία μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και ότι, εν προκειμένω, η Ziegler αμφισβητούσε ακριβώς την εκτίμηση της Επιτροπής για την εν λόγω προϋπόθεση εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ.

- 23 Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη συνέχεια, στις σκέψεις 56 έως 63 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι επιτεύχθηκε το όριο των 40 εκατομμυρίων ευρώ που προβλέπεται στο σημείο 53 των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου. Συγκεκριμένα, κατά το Γενικό Δικαστήριο, για να εκτιμηθεί το μέγεθος της αγοράς προκειμένου να καθοριστεί αν υπήρξε αισθητός επηρεασμός του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, έπρεπε να αφαιρεθεί από τον πραγματοποιηθέντα κύκλο εργασιών στο πλαίσιο της παροχής των επίμαχων υπηρεσιών ο κύκλος εργασιών που πραγματοποιήθηκε από υπεργολαβίες. Πάντως, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι, μετά την αφαίρεση αυτή, δεν μπορούσε πλέον να επιτευχθεί το όριο των 40 εκατομμυρίων ευρώ.
- 24 Τέλος, το Γενικό Δικαστήριο, αφού έκρινε, στη σκέψη 48 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι τα επιχειρήματα που προέβαλε η Ziegler με το υπόμνημα απαντήσεως όσον αφορά το όριο του 5 % του μεριδίου αγοράς που προβλέπεται στο σημείο 53 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών συνιστούσαν απλώς περαιτέρω ανάπτυξη του λόγου με τον οποίο αμφισβήτησε την απόδειξη του αισθητού αντίκτυπου στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, και ήταν επομένως παραδεκτά, προέβη στην ανάλυση των επιχειρημάτων αυτών στις σκέψεις 64 έως 74 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως. Συναφώς, επισημάνει μεταξύ άλλων ότι η Επιτροπή δεν τήρησε την υποχρέωση να ορίσει τη σχετική αγορά που προβλέπει το σημείο 55 των ίδιων κατευθυντήριων γραμμών. Έκρινε, ωστόσο, ότι, υπό τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμο ότι υπήρξε υπέρβαση του ορίου του 5 % του μεριδίου αγοράς, δεδομένου ότι προέβη σε επαρκώς λεπτομερή περιγραφή του οικείου τομέα και έτσι παρέσχε τη δυνατότητα να εκτιμηθεί αν υπήρξε υπέρβαση του ορίου αυτού. Έκρινε, ως εκ τούτου, στη σκέψη 72 της εν λόγω αποφάσεως, ότι η Επιτροπή μπορούσε «εξαιρετικώς» να στηριχθεί στο εν λόγω όριο χωρίς να ορίσει ρητώς την αγορά κατά την έννοια του σημείου 55.
- 25 Στο πλαίσιο της αναλύσεως του πρώτου σκέλους του τρίτου λόγου με αίτημα την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως, αντλούμενου από παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως όσον αφορά τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε μεταξύ άλλων, στις σκέψεις 88 έως 94 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι ήταν επιθυμητό να ενισχύσει η Επιτροπή την αιτιολογία σχετικά με τον υπολογισμό των προστίμων, ότι οι κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων του 2006 επέφεραν θεμελιώδη αλλαγή στη μεθοδολογία του υπολογισμού και ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή δεν μπορούσε πλέον, καταρχήν, να περιορίζεται στην αιτιολόγηση μόνον του χαρακτηρισμού της παραβάσεως ως «πολύ σοβαρής» και να μην αιτιολογεί την επιλογή του ποσοστού επί της αξίας των πωλήσεων που ελήφθη υπόψη. Το Γενικό Δικαστήριο επισημάνει ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή καθόρισε το ποσοστό αυτό σε 17 %, αιτιολογώντας την επιλογή της μόνο βάσει της «πολύ σοβαρής» φύσεως της παραβάσεως. Συναφώς, έκρινε, στη σκέψη 93 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι «[η] αιτιολόγηση αυτή μπορεί να κριθεί επαρκής μόνον [όταν] η Επιτροπή εφαρμόζει ποσοστό το οποίο αγγίζει το κατώτερο όριο της προβλεπόμενης κλίμακας για τους πολύ σοβαρούς περιορισμούς», αλλά ότι, «εάν η Επιτροπή ήθελε να εφαρμόσει μεγαλύτερο ποσοστό, θα όφειλε να παράσχει λεπτομερέστερη αιτιολογία». Το Γενικό Δικαστήριο προσέθεσε, στη σκέψη 94 της εν λόγω αποφάσεως, ότι οι εκτιμήσεις αυτές ίσχυαν και για τις αιτιάσεις που αφορούσαν την αιτιολογία σχετικά με τον καθορισμό του πρόσθετου ποσού που επιβλήθηκε για αποτρεπτικούς λόγους.
- 26 Όσον αφορά τον τέταρτο λόγο ακυρώσεως της επίδικης αποφάσεως, αντλούμενο από προσβολή του δικαιώματος σε δίκαιη διαδικασία και από παραβίαση της γενικής αρχής της χρηστής διοικήσεως, το Γενικό Δικαστήριο επισημάνει, στις σκέψεις 103 έως 107 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η Ziegler δεν είχε αμφισβητήσει την αρμοδιότητα της Επιτροπής να εκδώσει απόφαση σχετικά με

διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ. Υπογράμμισε επίσης ότι η προβαλλόμενη έλλειψη αντικειμενικότητας της Επιτροπής δεν συνιστά προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας ικανή να επιφέρει την ακύρωση της επίδικης απόφασης, αλλά αφορά την εξέταση που διενεργήθηκε στο πλαίσιο του ελέγχου της εκτιμήσεως των αποδεικτικών μέσων ή της αιτιολογίας της απόφασης αυτής. Έκρινε, ως εκ τούτου, ότι ο λόγος αυτός ήταν αλυσιτελής ως λόγος ακυρώσεως. Επισήμανε, ωστόσο, επαλλήλως, ότι ο συγκεκριμένος λόγος ήταν, επίσης, αβάσιμος. Συγκεκριμένα, κατά το Γενικό Δικαστήριο, τα στοιχεία που επικαλέσθηκε η Ziegler δεν ήταν ικανά να καταδείξουν ότι η προβαλλόμενη προκατάληψη της Επιτροπής ή ενός εκ των υπαλλήλων της αντικατοπτρίζεται στην επίδικη απόφαση ή ότι η Επιτροπή επέδειξε μεροληψία κατά την έρευνα της υποθέσεως ούτε το πώς η συμπεριφορά που προσάπτει σε ορισμένους υπαλλήλους της Επιτροπής, ακόμη και αν υποτεθεί αποδεδειγμένη, μπορεί να θίξει το δικαίωμά της σε δίκαιη διαδικασία.

- 27 Στο πλαίσιο της ανάλυσεως του τελευταίου λόγου, με αίτημα την ακύρωση ή τη μείωση του προστίμου λόγω εξαιρετικών περιστάσεων, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε τα επιχειρήματα της Ziegler με τα οποία αυτή προέβαλε, κατ' ουσίαν, αδυναμία πληρωμής του προστίμου και άνιση μεταχείριση σε σύγκριση με άλλη επιχείρηση την οποία επίσης αφορούσε η επίδικη απόφαση. Επισήμανε ιδίως, στις σκέψεις 165 έως 169 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι το σημείο 35 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων έθετε δύο σωρευτικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή του και ότι η εκτίμηση της Επιτροπής –κατά την οποία το γεγονός ότι το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην Ziegler αντιστοιχούσε μόνο στο 3,76 % του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχειρήσεως το έτος 2006 σήμαινε ότι το πρόστιμο αυτό δεν μπορούσε να θέσει ανεπανόρθωτα σε κίνδυνο την οικονομική βιωσιμότητα της Ziegler– ήταν αφηρημένη και δεν λάμβανε υπόψη τη συγκεκριμένη κατάσταση της εταιρίας αυτής. Έκρινε, ως εκ τούτου, ότι η εκτίμηση αυτή δεν μπορούσε να στηρίξει την απόρριψη του αιτήματος μειώσεως του προστίμου που υπέβαλε η Ziegler. Ωστόσο, δεδομένου ότι η Ziegler δεν αμφισβήτησε τη διαπίστωση της Επιτροπής στην επίδικη απόφαση περί μη συνδρομής της δεύτερης προϋποθέσεως, που αφορά την ύπαρξη συγκεκριμένου κοινωνικού και οικονομικού πλαισίου, το Γενικό Δικαστήριο εκτίμησε ότι η Επιτροπή βάσιμως απέρριψε τα επιχειρήματα της Ziegler που αποσκοπούσαν σε μείωση του προστίμου λόγω των οικονομικών και χρηματοοικονομικών δυσχερειών της.
- 28 Όσον αφορά τη φερόμενη παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως σε σχέση με άλλη επιχείρηση αποδέκτρια της επίδικης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο υπογράμμισε, στις σκέψεις 170 και 171 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, αφενός, ότι η Επιτροπή είχε επίσης απορρίψει το αίτημα που υπέβαλε η άλλη επιχείρηση, βάσει του σημείου 35 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων, λόγω της μη συνδρομής συγκεκριμένου κοινωνικού και οικονομικού πλαισίου. Έκρινε, αφετέρου, ότι, μολονότι η Επιτροπή είχε πράγματι μειώσει το πρόστιμο της άλλης επιχείρησης βάσει του σημείου 37 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών, από την επίδικη απόφαση προέκυπτε, ωστόσο, ότι η κατάσταση στην οποία βρισκόταν η Ziegler δεν ήταν συγκρίσιμη με την κατάσταση της άλλης επιχείρησης και ότι αρκούσε συναφώς η διαπίστωση ότι το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην Ziegler ήταν κατά πολύ κατώτερο του ορίου του 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών της, ενώ το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην άλλη επιχείρηση υπερέβαινε, πριν από τη μείωσή του, κατά πολύ το όριο αυτό.

IV – Αιτήματα των διαδίκων

- 29 Με την αίτηση αναιρέσεως, η Ziegler ζητεί από το Δικαστήριο:
- να κρίνει παραδεκτή και βάσιμη την αίτηση αναιρέσεως·
 - να αναιρέσει την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου και να αποφανθεί το ίδιο επί της διαφοράς·

- να δεχθεί τα αιτήματα που υπέβαλε αυτή πρωτοδίκως και, ως εκ τούτου, να ακυρώσει την επίδικη απόφαση, ή, επικουρικώς, να ακυρώσει το πρόστιμο που επιβλήθηκε σε αυτήν με την απόφαση αυτή ή, όλως επικουρικώς, να μειώσει ουσιωδώς το εν λόγω πρόστιμο, και
 - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα αμφοτέρων των βαθμών δικαιοδοσίας.
- 30 Με το υπόμνημά της απαντήσεως, η Ziegler ζητεί, περαιτέρω, να κηρυχθούν απαράδεκτα ή αβάσιμα τα διατυπωθέντα από την Επιτροπή αιτήματα περί αντικαταστάσεως ορισμένων σημείων του σκεπτικού.
- 31 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:
- να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως, αντικαθιστώντας ορισμένα σημεία του σκεπτικού της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου·
 - επικουρικώς, να απορρίψει την προσφυγή ακυρώσεως, και
 - να καταδικάσει την Ziegler στα δικαστικά έξοδα.

V – Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

- 32 Προς στήριξη της αιτήσεώς της αναιρέσεως, η Ziegler προβάλλει τέσσερις λόγους.

Α – Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως, που αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο κατά την εκτίμηση του αισθητού αντίκτυπου στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών

- 33 Η Ziegler υποδιαιρεί τον πρώτο λόγο αναιρέσεως σε τρία σκέλη, εκ των οποίων το πρώτο αφορά την υποχρέωση ορισμού της σχετικής αγοράς και το δεύτερο και το τρίτο αφορούν, κατ' ουσίαν, το όριο του 5 % του μεριδίου αγοράς που προβλέπεται στο σημείο 53 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων. Η Επιτροπή ζητεί ωστόσο από το Δικαστήριο να αντικαταστήσει, πρώτον, ορισμένα σημεία του σκεπτικού της δικαστικής αποφάσεως, με συνέπεια, κατ' αυτήν, την απόρριψη του παρόντος λόγου αναιρέσεως.

1. Επί των αιτημάτων αντικαταστάσεως σημείων του σκεπτικού της αποφάσεως της Επιτροπής

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

- 34 Πρώτον, η Επιτροπή προβάλλει ότι οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου δεν έχουν ως αντικείμενο να καταστήσουν την απαίτηση αποδείξεως του αισθητού χαρακτήρα του αντίκτυπου στο μεταξύ των κρατών μελών εμπόριο αυστηρότερη από εκείνη που έχει κριθεί από τη νομολογία. Αντίθετα με τον υπολογισμό των προστίμων, ως προς τον οποίο η Επιτροπή διαθέτει ορισμένη διακριτική ευχέρεια, δεν μπορεί να θεωρήσει ότι σύμπραξη που επηρεάζει αισθητά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών μπορεί να μην εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 81 ΕΚ. Συνεπώς, τα όρια που προβλέπονται στα σημεία 52 και 53 των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου είναι απλώς ενδεικτικά. Ομοίως, η υποχρέωση ορισμού της αγοράς δεν μπορεί να συναχθεί από το σημείο 55 των κατευθυντήριων γραμμών σε περιπτώσεις, όπως αυτές των καρτέλ, στις οποίες όπως προκύπτει από τη νομολογία, ο ορισμός αυτός είναι περιττός. Επομένως, το σκεπτικό που αναπτύχθηκε στις σκέψεις 64 έως 74 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως είναι εσφαλμένο και πρέπει να αντικατασταθεί.

- 35 Δεύτερον, η Επιτροπή έχει την άποψη ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο συγχέοντας την έννοια του κύκλου εργασιών, όπως αυτή ορίζεται στα σημεία 52 και 53 των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου, με την έννοια της αξίας των πωλήσεων του σημείου 13 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων, καθόσον θεώρησε ότι ο κύκλος εργασιών, όπως ορίζεται στα εν λόγω σημεία 52 και 53, δεν μπορούσε να περιλαμβάνει τον κύκλο εργασιών που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο υπεργολαβιών. Η υπεργολαβία αποτελεί οικονομική δραστηριότητα που είναι λυσιτελής για να εκτιμηθεί εάν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει επηρεαστεί αισθητά, ακόμη και αν δεν λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό του προστίμου. Η Επιτροπή ζητεί, επομένως, να αντικατασταθεί το σκεπτικό στις σκέψεις 56 έως 63 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, με τις οποίες το Γενικό Δικαστήριο έκρινε εσφαλμένα ότι δεν είχε αποδειχθεί η υπέρβαση του ορίου των 40 εκατομμυρίων ευρώ.
- 36 Τρίτον, η Επιτροπή ζητεί την αντικατάσταση του σκεπτικού στις σκέψεις 40 έως 50, και ειδικότερα στη σκέψη 48, της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως. Το Γενικό Δικαστήριο εσφαλμένα κατέληξε ότι είναι παραδεκτή η επιχειρηματολογία της Ziegler σχετικά με το όριο του 5 % του μεριδίου της αγοράς. Συγκεκριμένα, η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορούσε να συναχθεί από το εισαγωγικό δικόγραφο και έπρεπε επομένως να θεωρηθεί όχι ως περαιτέρω ανάπτυξη προβληθέντος λόγου, αλλά ως προβολή νέου σκέλους, και να κηρυχθεί ως εκ τούτου απαράδεκτη.
- 37 Η Ziegler προβάλλει ότι τα εν λόγω αιτήματα αντικατάστασης του σκεπτικού είναι απαράδεκτα, εφόσον, αφενός, δεν ασκούν επιρροή στο διατακτικό της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως και, αφετέρου, είναι αόριστα. Εν πάση περιπτώσει, είναι αβάσιμα.
- 38 Πρώτον, η Επιτροπή, θέτοντας, με τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου, όρια που δεν έχουν τεθεί από τη νομολογία, θέλησε να περιορίσει την εξουσία εκτιμήσεως που διαθέτει όσον αφορά την εφαρμογή της προϋποθέσεως του αισθητού αντίκτυπου στο μεταξύ των κρατών μελών εμπόριο. Επομένως, η Επιτροπή δεν μπορεί να μη λάβει υπόψη της τα όρια αυτά χωρίς επαρκή αιτιολόγηση. Επιπλέον, εφόσον επιλέγει να τα χρησιμοποιήσει, όπως εν προκειμένω, είναι υποχρεωμένη να τα ακολουθήσει.
- 39 Δεύτερον, η διάκριση που προβάλλει η Επιτροπή μεταξύ της έννοιας της αξίας των πωλήσεων και της έννοιας του κύκλου εργασιών δεν συνάγεται ούτε από το γράμμα, ούτε από το πνεύμα των οικείων διατάξεων, ούτε, κατά μείζονα λόγο, από τη νομολογία.
- 40 Τρίτον, η Ziegler υποστηρίζει ότι η επιχειρηματολογία που αναπτύχθηκε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου όσον αφορά το όριο του 5 % του μεριδίου αγοράς ήταν παραδεκτή, διότι αποτελούσε περαιτέρω ανάπτυξη του λόγου που αφορούσε την έλλειψη αισθητού αντίκτυπου στο μεταξύ των κρατών μελών εμπόριο.

β) Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 41 Όσον αφορά το παραδεκτό των εν λόγω αιτημάτων, το οποίο αμφισβητεί η Ziegler, επιβάλλεται η διαπίστωση, αφενός, ότι τα αιτήματα δεν μπορούν να θεωρηθούν απαράδεκτα λόγω αοριστίας. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή, για κάθε ένα από τα αιτήματα που υπέβαλε, προσδιόρισε με σαφήνεια τα εδάφια της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως που θεώρησε ότι είναι νόμω αβάσιμα, τους λόγους για τους οποίους κατέληξε στο συμπέρασμα αυτό καθώς και τους λόγους τους οποίους θα έπρεπε, κατ' αυτήν, να έχει λάβει υπόψη του το Γενικό Δικαστήριο για να μην υποπέσει σε πλάνη περί το δίκαιο, δηλαδή τους λόγους που αντέτεινε η ίδια αμυνόμενη ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.
- 42 Αφετέρου, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το παραδεκτό του αιτήματος αντικαταστάσεως σημείων του σκεπτικού δικαστικής αποφάσεως προϋποθέτει την ύπαρξη συμφέροντος του αναιρεσείοντος για την άσκηση αναιρέσεως, υπό την έννοια ότι η αναίρεση θα μπορεί, με το

αποτελέσματά της, να ωφελήσει τον διάδικο που την άσκησε. Τούτο είναι δυνατόν όταν το αίτημα αντικαταστάσεως σημείων του σκεπτικού συνιστά άμυνα κατά λόγου ακυρώσεως που προέβαλε η προσφεύγουσα (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 2009, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P και C-519/06 P, GlaxoSmithKline Services κ.λπ. κατά Επιτροπής κ.λπ., Συλλογή 2009, σ. I-9291, σκέψη 23, καθώς και της 21ης Δεκεμβρίου 2011, C-329/09 P, Iride κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, σκέψεις 48 έως 51).

- 43 Εν προκειμένω, ως προς το πρώτο αίτημα, το οποίο αφορά το σκεπτικό σχετικά με την έννοια του «αισθητού επηρεασμού στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών» και την υποχρέωση ορισμού της σχετικής αγοράς, πρέπει να τονιστεί ότι, εάν γίνει δεκτό ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη, λόγω του δεσμευτικού χαρακτήρα των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου, να ορίσει τη σχετική αγορά, τότε το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως που προβάλλει η Ziegler καθίσταται αλυσιτελές. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση αυτή η Ziegler δεν μπορεί πλέον να υποστηρίξει ότι το Γενικό Δικαστήριο κακώς απάλλαξε την Επιτροπή από την υποχρέωσή της ορισμού της αγοράς. Επομένως, η Επιτροπή έχει έννομο συμφέρον να υποβάλει το εν λόγω αίτημα και, ως εκ τούτου, το αίτημα είναι παραδεκτό.
- 44 Ως προς το δεύτερο αίτημα, που αφορά το σκεπτικό σχετικά με τη μη υπέρβαση του ορίου των 40 εκατομμυρίων ευρώ, στην περίπτωση κατά την οποία αποδεικνυόταν ότι το Γενικό Δικαστήριο, κατά παράβαση του δικαίου, δεν διέκρινε την έννοια της αξίας των πωλήσεων σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων από την έννοια του κύκλου εργασιών, όπως αυτή ορίζεται στις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου, και ως εκ τούτου εσφαλμένα συνήγαγε ότι δεν υπήρξε υπέρβαση του εν λόγω ορίου, τότε θα έπρεπε να γίνει δεκτό ότι η υπέρβαση του ορίου αυτού αποδείχθηκε. Στην περίπτωση αυτή όμως το δεύτερο και το τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως της Ziegler, που αφορούν την εκτίμηση του ορίου του 5 % επί του μεριδίου της αγοράς, θα καθίσταντο αλυσιτελή. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή έχει νόμιμο συμφέρον να υποβάλει το εν λόγω αίτημα το οποίο είναι, επομένως, παραδεκτό.
- 45 Ως προς το τρίτο αίτημα, που αφορά το σκεπτικό σχετικά με το παραδεκτό των επιχειρημάτων της Ziegler για το όριο του 5 % επί του μεριδίου της αγοράς, αρκεί η διαπίστωση, χωρίς να χρειάζεται να κριθεί το παραδεκτό του, ότι το αίτημα αυτό πρέπει, εν πάση περιπτώσει, να απορριφθεί ως αβάσιμο (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 23ης Μαρτίου 2004, C-233/02, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. I-2759, σκέψη 26).
- 46 Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 48, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, απαγορεύεται η προβολή νέων ισχυρισμών κατά τη διάρκεια της δίκης, εκτός αν στηρίζονται σε νομικά και πραγματικά στοιχεία που ανέκυψαν κατά τη διαδικασία. Ωστόσο, ισχυρισμός ή επιχείρημα που αποτελεί ανάπτυξη ισχυρισμού που προβλήθηκε προηγουμένως, άμεσα ή έμμεσα, με το εισαγωγικό δικόγραφο και συνδέεται στενά με τον λόγο αυτόν πρέπει να κρίνεται παραδεκτός (βλ., συναφώς, διάταξη της 13ης Νοεμβρίου 2001, C-430/00 P, Dürbeck κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. I-8547, σκέψη 17).
- 47 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από την ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου δικογραφία, με το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως που περιλαμβάνεται στο εισαγωγικό δικόγραφο, η Ziegler, πρώτον, αμφισβήτησε, στο σημείο 44 του εν λόγω δικογράφου, «[τ]ον κύκλο εργασιών των συγκεκριμένων εταιριών και το μέγεθος της αγοράς σε ευρώ που παρέθεσε η Επιτροπή στο πλαίσιο της εκτιμήσεως των μεριδίων αγοράς των δέκα εταιριών και των λοιπών εταιριών που δραστηριοποιούνταν στην αγορά των υπηρεσιών διεθνών μετακομίσεων». Στη συνέχεια, ισχυρίστηκε, στο σημείο 45 του δικογράφου της προσφυγής, ότι «[η] [μέθοδος] που εφάρμοσε η Επιτροπή για τον υπολογισμό των μεριδίων και του μεγέθους της εν λόγω αγοράς ενέχει πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως και η εκτίμηση των μεριδίων αγοράς των επίμαχων εταιριών στη σκέψη 89 της [επίδικης] αποφάσεως συνιστά πλάνη και περί τα πράγματα». Τέλος, υποστήριξε, στη σκέψη 58, ότι οι «ασυμφωνίες και οι ανακρίβειες που αναφέρονται [στο εισαγωγικό δικόγραφο] όσον αφορά τον υπολογισμό των μεριδίων

και του μεγέθους της αγοράς σε ευρώ επηρεάζουν συνεπακόλουθα τον αντίκτυπο των επίμαχων συμφωνιών στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών» και παρέπεμψε συναφώς στην αιτιολογική σκέψη 373 της επίδικης αποφάσεως, στην οποία αναφέρεται η υπέρβαση του ορίου του 5 % του μεριδίου αγοράς.

- 48 Κατόπιν των ανωτέρω, ορθώς έκρινε το Γενικό Δικαστήριο, στη σκέψη 48 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι «η αναφορά στο όριο του 5 % στο υπόμνημα απαντήσεως συνιστ[ούσε] απλώς περαιτέρω ανάπτυξη προβληθέντος λόγου και όχι προβολή νέου λόγου ακυρώσεως» και έκρινε ότι τα επιχειρήματα της Ziegler όσον αφορά την προβαλλόμενη μη υπέρβαση του εν λόγω ορίου ήταν παραδεκτά.
- 49 Πρέπει επομένως να απορριφθεί εισαγωγικά το τρίτο αίτημα της Επιτροπής, ενώ το βάσιμο των δύο πρώτων λόγων θα εξεταστεί στο πλαίσιο της αναλύσεως του πρώτου λόγου αναιρέσεως που προέβαλε η Ziegler.

2. Επί της βασιμότητας του πρώτου λόγου

α) Επί του πρώτου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως, όσον αφορά την υποχρέωση ορισμού της αγοράς

ι) Επιχειρήματα των διαδίκων

- 50 Κατά την Ziegler, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας, στη σκέψη 72 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή μπορούσε να αποδείξει «εξαιρετικώς» ότι οι συγκεκριμένες εταιρίες κατείχαν μερίδιο αγοράς μεγαλύτερο του 5 %, χωρίς ωστόσο να ορίσει τη σχετική αγορά.
- 51 Η Ziegler προβάλλει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορούσε, χωρίς να υποπέσει σε πλάνη περί το δίκαιο, να απαλλάξει την Επιτροπή από την υποχρέωση ορισμού της αγοράς που προβλέπεται στο σημείο 55 των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου, οι οποίες παραπέμπουν στην ανακοίνωση σχετικά με τον ορισμό της σχετικής αγοράς. Δεδομένου ότι οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές περιορίζουν την εξουσία εκτιμήσεως της Επιτροπής, το να μη ληφθούν υπόψη συνεπάγεται παραβίαση των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Εν προκειμένω, η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη να ορίσει τη σχετική αγορά ακριβώς διότι δεν τεκμηρίωσε τη συνδρομή της προϋποθέσεως του αισθητού αντίκτυπου στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών αλλά παρέθεσε απλώς τα τεκμήρια που προβλέπονται στις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές.
- 52 Επικουρικώς, η Ziegler υποστηρίζει ότι το σκεπτικό που ανέπτυξε το Γενικό Δικαστήριο για να δικαιολογήσει την απαλλαγή από την υποχρέωση ορισμού της αγοράς ενέχει αντιφάσεις και σφάλματα επί της ουσίας. Η αντίφαση έγκειται στο γεγονός ότι το Γενικό Δικαστήριο απαλλάσσει την Επιτροπή από την υποχρέωση αυτή με την αιτιολογία, η οποία παρατίθεται στις σκέψεις 70 και 71 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι, στην πράξη, η υποχρέωση αυτή τηρήθηκε. Ως προς το σημείο αυτό όμως υφίσταται τουλάχιστον ελλιπής αιτιολόγηση, εφόσον το Γενικό Δικαστήριο δεν αιτιολόγησε το γιατί επέτρεψε στην Επιτροπή να προβεί σε απόδειξη μειωμένου βαθμού βεβαιότητας.
- 53 Ως προς την πλάνη επί της ουσίας, η Ziegler προβάλλει ότι, αφενός, η περιγραφή του σχετικού τομέα δεν πρέπει να συγχέεται με τη νομική έννοια της αγοράς όπως αυτή χρησιμοποιείται στο δίκαιο του ανταγωνισμού. Αφετέρου, και εν πάση περιπτώσει, η εφαρμογή των κριτηρίων της δυνατότητας υποκαταστάσεως από την πλευρά της προσφοράς και της ζήτησης έπρεπε να έχει οδηγήσει στο να γίνει δεκτή η ύπαρξη μίας και μοναδικής αγοράς η οποία περιλαμβάνει το σύνολο των διεθνών

μετακομίσεων, με γεωγραφική διάσταση που υπερβαίνει κατά πολύ την επικράτεια του Βελγίου. Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο παρά τον νόμο συμπέρανε ότι η Επιτροπή είχε ορθώς προσδιορίσει ως σχετική αγορά τη βελγική αγορά υπηρεσιών διεθνών μετακομίσεων από και προς το Βέλγιο.

- 54 Πέραν του αιτήματος αντικαταστάσεως σημείων του σκεπτικού, η Επιτροπή υπογραμμίζει, πρώτον, ότι, κατά τη διοικητική διαδικασία, η Ziegler δεν αμφισβήτησε ότι συνέτρεχε εν προκειμένω η προϋπόθεση του αισθητού αντίκτυπου στο μεταξύ των κρατών μελών εμπόριο.
- 55 Στη συνέχεια, κατά την άποψη του οργάνου αυτού, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ, αφενός, του ορισμού της πιθανής σχετικής αγοράς προκειμένου να προσδιοριστεί αν υπήρξε υπέρβαση του ορίου του 5 % του μεριδίου αγοράς και, αφετέρου, του πλήρους ορισμού της σχετικής αγοράς, ο οποίος πραγματοποιείται όταν πρόκειται να εκτιμηθεί η ισχύς μιας επιχείρησης στην αγορά. Μόνο στη δεύτερη περίπτωση απαιτείται ανάλυση λεπτομερέστερη από την απλή περιγραφή του οικείου τομέα. Περαιτέρω, κατά τη νομολογία, είναι περιττός ο ορισμός της αγοράς για τις πρόδηλες συμπράξεις. Επομένως, για τη συμμόρφωση με το σημείο 55 των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου, αρκεί, όταν πρόκειται για καρτέλ, να δοθεί μια περιγραφή του τομέα από την οποία να προκύπτει το μερίδιο αγοράς των συμμετεχόντων στη σύμπραξη.
- 56 Τέλος, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι ο συλλογισμός του Γενικού Δικαστηρίου είναι σε μερικά σημεία αντιφατικός. Ωστόσο, τούτο αποδεικνύει απλώς ότι αβασίμως το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η Επιτροπή δεν είχε εκπληρώσει την υποχρέωσή της ορισμού της σχετικής αγοράς. Παραπέμπει συναφώς στην επιχειρηματολογία που προέβαλε όσον αφορά την αντικατάσταση σημείων του σκεπτικού.

ii) Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 57 Εισαγωγικά, στον βαθμό που η Επιτροπή αμφισβητεί το παραδεκτό του παρόντος λόγου, υπογραμμίζοντας ότι η Ziegler δεν αμφισβήτησε, κατά τη διοικητική διαδικασία, ότι συνέτρεχε η προϋπόθεση του αισθητού αντίκτυπου στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όσον αφορά ιδίως την εφαρμογή του άρθρου 81 ΕΚ, καμία διάταξη του δικαίου της Ένωσης δεν επιβάλλει στον αποδέκτη της ανακοινώσεως αιτιάσεων να αμφισβητήσει τα διάφορα πραγματικά ή νομικά στοιχεία της κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, προκειμένου να μην απολέσει το δικαίωμα να το πράξει στη συνέχεια, κατά την ένδικη διαδικασία. Συγκεκριμένα, ελλείψει ρητώς προβλεπόμενης προς τούτο νομικής βάσεως, ο περιορισμός αυτός αντιβαίνει στις θεμελιώδεις αρχές της νομιμότητας και του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας (απόφαση της 1ης Ιουλίου 2010, C-407/08 P, Knauf Gips κατά Επιτροπής, Συλλογή 2010, σ. I-6375, σκέψεις 89 και 91).
- 58 Επομένως, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η Ziegler δεν είχε τη δυνατότητα να αμφισβητήσει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, και εν προκειμένω, ενώπιον του Δικαστηρίου, ότι συνέτρεχε η προϋπόθεση εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ που αφορά τον αισθητό αντίκτυπο στο μεταξύ των κρατών μελών εμπόριο.
- 59 Η Ziegler προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο απαλλάσσοντας την Επιτροπή από την υποχρέωση ορισμού της σχετικής αγοράς, υποχρέωση την οποία η ίδια η Επιτροπή επέβαλε με το σημείο 55 των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου, ενώ η Επιτροπή υποστηρίζει, αντιθέτως, ότι το Γενικό Δικαστήριο κακώς θεώρησε ότι οι κατευθυντήριες γραμμές έχουν δεσμευτική ισχύ. Συναφώς, πρέπει, πρώτον, να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η Επιτροπή μπορεί να αυτοδεσμεύεται για την άσκηση της διακριτικής ευχέρειάς της, με την έκδοση πράξεων προσανατολισμού όπως είναι οι κατευθυντήριες γραμμές, στον βαθμό που περιέχουν ενδεικτικούς κανόνες επί της πορείας που το εν λόγω θεσμικό όργανο σκοπεί να ακολουθήσει και δεν αποκλίνουν από τους κανόνες της Συνθήκης ΛΕΕ (βλ., συναφώς, αποφάσεις της

24ης Μαρτίου 1993, C-313/90, CIRFS κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-1125, σκέψεις 34 και 36, καθώς και της 5ης Οκτωβρίου 2000, C-288/96, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-8237, σκέψη 62).

- 60 Έτσι, μολονότι μέτρα που αποβλέπουν στην παραγωγή εξωτερικών αποτελεσμάτων, όπως συμβαίνει με τις κατευθυντήριες γραμμές που αφορούν επιχειρηματίες, δεν μπορούν να χαρακτηρίζονται ως κανόνες δικαίου τον οποίο οφείλει να τηρεί σε κάθε περίπτωση η διοίκηση, πλην όμως περιέχουν κανόνες συμπεριφοράς που υποδεικνύουν την ακολουθητέα τακτική, από την οποία η διοίκηση δεν μπορεί να παρεκκλίνει σε κάποια συγκεκριμένη περίπτωση χωρίς να προσδιορίσει τους σχετικούς λόγους που πρέπει να συμβιβάζονται με την αρχή της ίσης μεταχείρισεως. Συγκεκριμένα, το οικείο θεσμικό όργανο, θεσπίζοντας τέτοιους κανόνες συμπεριφοράς και αναγγέλλοντας με τη δημοσίευσή τους ότι θα τους εφαρμόζει πλέον στις περιπτώσεις που αυτοί οι κανόνες αφορούν, αυτοπεριορίζεται στην άσκηση της εξουσίας εκτιμήσεως και δεν μπορεί να αποκλίνει από τους κανόνες αυτούς, διότι σε διαφορετική περίπτωση θα του επιβληθούν, ενδεχομένως, κυρώσεις λόγω παραβίασεως γενικών αρχών του δικαίου, όπως της αρχής της ίσης μεταχείρισεως ή της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Δεν μπορεί συνεπώς να αποκλεισθεί ότι, υπό ορισμένες προϋποθέσεις και ανάλογα με το περιεχόμενό τους, αυτοί οι κανόνες συμπεριφοράς που είναι γενικής ισχύος μπορούν να παραγάγουν έννομα αποτελέσματα (βλ., συναφώς, απόφαση της 28ης Ιουνίου 2005, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P έως C-208/02 P και C-213/02 P, Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. I-5425, σκέψεις 209 έως 211).
- 61 Τούτο ισχύει στην περίπτωση των κατευθυντηρίων γραμμών σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου. Συγκεκριμένα, οι κατευθυντήριες γραμμές, όπως προκύπτει από το σημείο τους 3, μολονότι αποσκοπούν στο να βοηθήσουν τα δικαστήρια και τις αρχές των κρατών μελών να εφαρμόσουν την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ, αποσκοπούν επίσης στο «να παρουσιάσουν τη μεθοδολογία για την εφαρμογή της έννοιας του επηρεασμού του εμπορίου και να παράσχουν κατευθύνσεις για τη χρησιμοποίησή της στις πιο συχνές καταστάσεις». Περαιτέρω, από το γράμμα, ιδίως, των σημείων 50, 52 και 53 των κατευθυντηρίων αυτών γραμμών προκύπτει σαφώς ότι η Επιτροπή προτίθεται να τις εφαρμόσει, ειδικότερα, για να εκτιμήσει εάν μια συμφωνία επηρεάζει αισθητά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.
- 62 Πάντως, δεν αμφισβητείται, όπως προκύπτει ιδίως από τη σκέψη 49 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή επέλεξε να εφαρμόσει τις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές, εν προκειμένω, προκειμένου να εξακριβώσει αν πληρούνται η προϋπόθεση εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ που αφορά τον αισθητό αντίκτυπο στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Γενικό Δικαστήριο, κρίνοντας κατ' ουσίαν, στις σκέψεις 66 έως 68 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη, εν προκειμένω, να τηρήσει τις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές, δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.
- 63 Εξάλλου, μολονότι υπό ορισμένες προϋποθέσεις παρέλκει ο ορισμός της σχετικής αγοράς προκειμένου να στοιχειοθετηθεί η αισθητή επιρροή στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών κατά την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ, δηλαδή όταν, ακόμη και ελλείψει του ορισμού αυτού, μπορεί να εξακριβωθεί κατά πόσον η επίμαχη συμφωνία ενδέχεται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρακώλυση, τον περιορισμό ή τη νόθευση των όρων του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς (βλ., συναφώς, διάταξη της 16ης Φεβρουαρίου 2006, *Adriatica di Navigazione* κατά Επιτροπής, C-111/04 P, σκέψη 31), η εξακρίβωση της υπέρβασης ενός ορίου του μεριδίου της αγοράς δεν μπορεί, εξ ορισμού, να πραγματοποιηθεί ελλείψει ενός ορισμού της αγοράς αυτής. Συναφώς, το σημείο 55 των κατευθυντηρίων γραμμών σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου προβλέπει ευλόγως ότι, «[γ]ια την εφαρμογή του ορίου του μεριδίου αγοράς πρέπει να οριστεί η οικεία αγορά» και παραπέμπει στην ανακοίνωση για τον ορισμό της σχετικής αγοράς περί της οποίας γίνεται λόγος στην υποσημείωση που έχει τεθεί στο εν λόγω σημείο 55.

- 64 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Γενικό Δικαστήριο, κρίνοντας κατ' ουσίαν, στις σκέψεις 66 έως 68 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη, στο πλαίσιο των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών, να ορίσει τη σχετική αγορά, δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο. Επομένως, πρέπει να απορριφθεί το πρώτο αίτημα που υπέβαλε η Επιτροπή περί αντικαταστάσεως σημείων του σκεπτικού.
- 65 Εντούτοις, η επιχειρηματολογία που προέβαλε κυρίως η Ziegler δεν μπορεί να ευδοκιμήσει.
- 66 Το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, βεβαίως, στη σκέψη 68 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι «δεν αμφισβητείται ότι η Επιτροπή δεν τήρησε την υποχρέωση [ορισμού της σχετικής αγοράς] που προβλέπει [το σημείο] 55 των κατευθυντήριων γραμμών [σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου]» και εκτίμησε, στη σκέψη 72 της εν λόγω αποφάσεως, ότι «η Επιτροπή μπορούσε να στηριχθεί, εξαιρετικώς, στη δεύτερη διαζευκτικώς προβλεπόμενη προϋπόθεση [του σημείου] 53 [των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών], χωρίς να ορίσει ρητώς την αγορά κατά την έννοια [του εν λόγω σημείου] 55».
- 67 Ωστόσο, όπως προκύπτει από την ανάγνωση από κοινού των σκέψεων 65 έως 73 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο ουδόλως απάλλαξε την Επιτροπή από την υποχρέωση ορισμού της σχετικής αγοράς στην περίπτωση που αυτή λαμβάνει ως βάση το όριο του 5 % της σχετικής κοινοτικής αγοράς. Αντιθέτως, αποφάνθηκε, στη σκέψη 70 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή είχε εν προκειμένω προσδιορίσει καταλλήλως τις συγκεκριμένες υπηρεσίες στον βαθμό που είχε «προβεί σε επαρκώς λεπτομερή περιγραφή του οικείου τομέα, συμπεριλαμβανομένης της προσφοράς, της ζήτησεως και της γεωγραφικής εκτάσεως», «παρέχοντας στο Γενικό Δικαστήριο τη δυνατότητα επαληθεύσεως των βασικών εκτιμήσεων της Επιτροπής και εφόσον, βάσει των ανωτέρω, το συνολικό μερίδιο αγοράς υπερβαίνει προφανώς κατά πολύ το όριο του 5 %».
- 68 Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο διευκρίνισε μεταξύ άλλων, στη σκέψη 65 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι «[η] Επιτροπή επισήμανε ορθώς ότι η σύμπραξη είχε ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού στον τομέα των διεθνών μετακομίσεων προς ή από το Βέλγιο. Συγκεκριμένα, οι επίμαχες μετακομίσεις είχαν ως κοινό χαρακτηριστικό το γεγονός ότι το Βέλγιο αποτελούσε τον τόπο αφετηρίας ή τον τόπο προορισμού και ότι η δραστηριότητα της συμπράξεως ασκούνταν στο Βέλγιο. Επιπροσθέτως, η Επιτροπή έλαβε υπόψη, κατά την εκτίμηση του μεγέθους της αγοράς, τους κύκλους εργασιών των αλλοδαπών εταιριών στην εν λόγω αγορά. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή βασίμως έκρινε ότι οι οικείες υπηρεσίες ήταν οι υπηρεσίες διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο». Το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε επίσης, στη σκέψη 71 της εν λόγω αποφάσεως, ότι η αγορά των υπηρεσιών διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο «προσδιορίσθηκε ορθώς από την Επιτροπή ως η οικεία αγορά».
- 69 Στο πλαίσιο αυτό, το Γενικό Δικαστήριο εκτίμησε απλώς, όπως επισήμανε και η γενική εισαγγελέας στο σημείο 46 των προτάσεών της, ότι η περιγραφή αυτή συνιστούσε ορισμό της αγοράς κατά την έννοια του σημείου 55 των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου, βάσει του οποίου εκτιμάται εάν υπήρξε υπέρβαση του ορίου του 5 %.
- 70 Επιβάλλεται επομένως η διαπίστωση ότι η κυρίως προβληθείσα επιχειρηματολογία της Ziegler, με την οποία αμφισβητεί το βάσιμο της απαλλαγής της Επιτροπής από την υποχρέωση ορισμού της σχετικής αγοράς, στηρίζεται σε επιλεκτική ανάγνωση, ή ακόμα και σε εσφαλμένη κατανόηση της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως και πρέπει, επομένως, να απορριφθεί, όπως επίσης και η επικουρικός προβληθείσα επιχειρηματολογία της, κατά την οποία το Γενικό Δικαστήριο παρέθεσε αντιφατικό σκεπτικό για να τεκμηριώσει την εν λόγω απαλλαγή, ή μάλιστα παρέβη την υποχρέωσή της αιτιολογήσεως συναφώς, δεδομένου ότι και αυτή στηρίζεται στην ίδια επιλεκτική ανάγνωση.
- 71 Δεύτερον, όσον αφορά το επιχείρημα της Ziegler ότι το Γενικό Δικαστήριο με τον τρόπο αυτόν εκτίμησε εσφαλμένα τις νομικές προϋποθέσεις που έπρεπε να πληροί εν προκειμένω ο ορισμός της σχετικής αγοράς, πρέπει να υπομνησθεί ότι ο προσδιορισμός της σχετικής αγοράς, στο πλαίσιο της

εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, έχει ως μόνο σκοπό να καθοριστεί αν η επίμαχη συμφωνία μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και αποσκοπεί στην παρακώλυση, στον περιορισμό ή στη νόθευση των όρων του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς (προπαρατεθείσα διάταξη *Adriatica di Navigazione* κατά Επιτροπής, σκέψη 31) και ότι, για να διαπιστωθεί αν μια σύμπραξη επηρεάζει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, πρέπει να εξετάζεται εντός του οικονομικού και του νομικού της πλαισίου (αποφάσεις της 23ης Νοεμβρίου 2006, C-238/05, *Asnef-Equifax* και *Administración del Estado*, Συλλογή 2006, σ. I-11125, σκέψη 35 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και της 24ης Σεπτεμβρίου 2009, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P και C-137/07 P, *Erste Group Bank* κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. I-8681, σκέψη 37).

- 72 Έτσι, όσον αφορά την εκτίμηση της προϋποθέσεως που αφορά την αισθητή επιρροή στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, οι απαιτήσεις τις οποίες πρέπει να πληροί ο ορισμός της οικείας αγοράς διαφέρουν αναλόγως των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως.
- 73 Υπό τις συνθήκες αυτές, αντιθέτως προς όσα ισχυρίζεται η Ziegler, το Γενικό Δικαστήριο, κρίνοντας, στη σκέψη 70 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η «επαρκώς λεπτομερής περιγραφή του οικείου τομέα, συμπεριλαμβανομένης της προσφοράς, της ζητήσεως και της γεωγραφικής εκτάσεως» αρκούσε ως ορισμός της αγοράς και παρείχε τη δυνατότητα να εκτιμηθεί αν υπήρξε, εν προκειμένω, υπέρβαση του ορίου του 5 % του μεριδίου αγοράς που προβλέπεται στο σημείο 53 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών, δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο ως προς τις νομικές προϋποθέσεις που έπρεπε να πληροί ο ορισμός της αγοράς.
- 74 Τρίτον, στον βαθμό που η Ziegler προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι εσφαλμένως επικύρωσε τον ορισμό της αγοράς στον οποίο προέβη η Επιτροπή με την επίδικη απόφαση, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως προκύπτει από τα άρθρα 256 ΣΛΕΕ και 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Γενικό Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο, αφενός, για τη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών, εκτός αν η ανακρίβεια του περιεχομένου των διαπιστώσεων του προκύπτει από τα στοιχεία της δικογραφίας που του έχουν υποβληθεί, και, αφετέρου, για την εκτίμηση αυτών των πραγματικών περιστατικών. Όταν το Γενικό Δικαστήριο έχει διαπιστώσει ή εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο, δυνάμει του άρθρου 256 ΣΛΕΕ, να ασκήσει έλεγχο όσον αφορά τον νομικό χαρακτηρισμό των πραγματικών αυτών περιστατικών και τις έννομες συνέπειες που έχει συναγάγει συναφώς το Γενικό Δικαστήριο (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 17ης Δεκεμβρίου 1998, C-185/95 P, *Baustahlgewebe* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-8417, σκέψη 23, καθώς και της 20ής Ιανουαρίου 2011, C-90/09 P, *General Química* κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. I-1, σκέψη 71 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 75 Το Δικαστήριο δεν είναι επομένως αρμόδιο να εξακριβώνει τα πραγματικά περιστατικά ούτε, καταρχήν, να εξετάζει τα αποδεικτικά στοιχεία που το Γενικό Δικαστήριο έλαβε υπόψη σε σχέση με τα περιστατικά αυτά. Συγκεκριμένα, εφόσον η προσκόμιση των αποδεικτικών αυτών στοιχείων ήταν νομότυπη και τηρήθηκαν οι γενικές αρχές του δικαίου και οι διαδικαστικοί κανόνες που διέπουν τη διεξαγωγή των αποδείξεων και το βάρος αποδείξεως, το Γενικό Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο να εκτιμά την αξία που πρέπει να προσδοθεί στα στοιχεία που του έχουν υποβληθεί. Επομένως, η ως άνω εκτίμηση δεν αποτελεί νομικό ζήτημα υποκείμενο στον έλεγχο του Δικαστηρίου, εκτός αν συντρέχει παραμόρφωση των στοιχείων αυτών (προπαρατεθείσες αποφάσεις *Baustahlgewebe* κατά Επιτροπής, σκέψη 24 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και *General Química* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 72 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 76 Πάντως, η Ziegler, με την προμνησθείσα στη σκέψη 74 της παρούσας αποφάσεως επιχειρηματολογία της, ζητεί στην πραγματικότητα επανεκτίμηση των πραγματικών περιστατικών, χωρίς να επικαλείται παραμόρφωση των στοιχείων αυτών από το Γενικό Δικαστήριο. Η επιχειρηματολογία αυτή είναι, επομένως, απαράδεκτη.

77 Κατόπιν των ανωτέρω, το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει αβάσιμο και εν μέρει απαράδεκτο.

β) Επί του δευτέρου σκέλους του πρώτου λόγου, σχετικά με τη μη υπέρβαση του ορίου του 5 % του μεριδίου αγοράς

i) Επιχειρήματα των διαδίκων

78 Η Ziegler προβάλλει ότι, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι η σχετική αγορά είναι η αγορά των υπηρεσιών διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο, το Γενικό Δικαστήριο παρέβη την υποχρέωση αιτιολογήσεως της αποφάσεώς του εκτιμώντας, στη σκέψη 71 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι, εν προκειμένω, επιτεύχθηκε οπωσδήποτε το όριο του 5 % του μεριδίου αγοράς που αναφέρεται στο σημείο 53 των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου και ότι, για να μην υπάρξει υπέρβαση του ορίου αυτού, το μέγεθος της αγοράς έπρεπε να είναι τουλάχιστον 435 εκατομμύρια ευρώ, πράγμα που δεν μπορεί να ισχύει στην περίπτωση αυτή εφόσον, κατά το Γενικό Δικαστήριο, τούτο θα ίσχυε μόνον αν η εν λόγω αγορά ήταν πολύ ευρύτερη από αυτήν που προσδιόρισε η Επιτροπή.

79 Αφενός, η σκέψη αυτή δεν είναι αιτιολογημένη και βασίζεται σε διαπίστωση του Γενικού Δικαστηρίου η οποία δεν αποτέλεσε αντικείμενο της κατ' αντιμωλία διαδικασίας, κατά παραβίαση της γενικής αρχής του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας, της αρχής της ελεύθερης διαθέσεως και κατά παράβαση των σχετικών με το βάρος αποδείξεως κανόνων. Αφετέρου, μολονότι η σκέψη αυτή βασίζεται σε εκτίμηση του μεγέθους της συγκεκριμένης αγοράς που έγινε με την επίδικη απόφαση, η πηγή αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή, εφόσον το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, στη σκέψη 59 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η εκτίμηση ότι το μέγεθος της αγοράς ανερχόταν σε 83 εκατομμύρια ευρώ ήταν εσφαλμένη και ότι η σχετική αγορά δεν είχε οριστεί. Ο συλλογισμός του Γενικού Δικαστηρίου είναι επομένως αντιφατικός. Η Ziegler προσθέτει ότι, κατ' αυτήν, το μέγεθος της αγοράς διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο το 2002 μπορούσε να ανέρχεται σε 880 εκατομμύρια ευρώ.

80 Εκτός από την αίτηση αντικαταστάσεως σημείων του σκεπτικού της αποφάσεως, η Επιτροπή υπογραμμίζει, πρώτον, ότι η ποσοτικοποίηση του υποθετικού μεγέθους της αγοράς που είναι απαραίτητη για να μπορεί το μερίδιο αγοράς των συμμετεχόντων στη σύμπραξη να είναι κατώτερο του ορίου του 5 % συζητήθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση και η Επιτροπή προσκόμισε τα στοιχεία υπολογισμού με την από 22 Μαρτίου 2010 απάντησή της στις γραπτές ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου. Ακολούθως, η εκτίμηση του μεγέθους της οικείας αγοράς σε 880 εκατομμύρια ευρώ προβλήθηκε για πρώτη φορά ενώπιον του Δικαστηρίου και είναι υπερβολική. Η Επιτροπή παρατηρεί εξάλλου ότι η Ziegler της προσάπτει ότι υπερεκτίμησε το μέγεθος της αγοράς στο πλαίσιο της εξέτασης του ορίου των 40 εκατομμυρίων ευρώ, αλλά το υποεκτίμησε κατά την εξέταση του ορίου του 5 % του μεριδίου αγοράς. Τέλος, εν πάση περιπτώσει, το όριο του 5 % έγινε προδήλως οριστικά δεκτό. Συγκεκριμένα, η Ziegler δεν αμφισβήτησε τον αριθμητικό συλλογισμό στον οποίο προέβη το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 70 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως. Εξάλλου, η εξήγηση που έδωσε το Γενικό Δικαστήριο είναι υπεραρκετή για την κατανόηση του συλλογισμού του. Τηρήθηκε, επομένως, η υποχρέωση αιτιολογήσεως.

ii) Εκτίμηση του Δικαστηρίου

81 Κατά πάγια νομολογία, η συλλογιστική του Γενικού Δικαστηρίου πρέπει να προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο από την αιτιολογία της αποφάσεως, ούτως ώστε οι ενδιαφερόμενοι να γνωρίζουν τους λόγους στους οποίους στηρίζεται η απόφαση αυτή και το Δικαστήριο να δύναται να ασκήσει τον δικαστικό έλεγχο του (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 14ης Μαΐου 1998, C-259/96 P, Συμβούλιο κατά de Nil και Impens, Συλλογή 1998, σ. I-2915, σκέψεις 32 και 33, καθώς και προπαρατεθείσα απόφαση General Química κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 59).

82 Ωστόσο, η υποχρέωση αιτιολογήσεως δεν επιβάλλει στο Γενικό Δικαστήριο τη δέσμευση να εκθέτει αιτιολογία ακολουθούσα αναλυτικά έναν προς έναν όλους τους λόγους που προβάλλουν οι διάδικοι. Η αιτιολογία μπορεί, ως εκ τούτου, να συνάγεται εμμέσως, υπό την προϋπόθεση ότι επιτρέπει στους μεν ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους για τους οποίους το Γενικό Δικαστήριο δεν δέχθηκε τα επιχειρήματά τους, στο δε Δικαστήριο να διαθέτει επαρκή στοιχεία ώστε να ασκήσει τον έλεγχό του (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 7ης Ιανουαρίου 2004, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. I-123, σκέψη 372).

83 Εν προκειμένω, στη σκέψη 71 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, η μόνη την οποία αφορά το παρόν σκέλος, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε τα εξής:

«[...] πρώτον, [...] η Επιτροπή βασίμως έκρινε ότι οι οικείες υπηρεσίες ήταν οι υπηρεσίες διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο [...]. Δεύτερον, επί τη βάσει αυτή, η Επιτροπή εκτίμησε το μέγεθος της αγοράς σε 83 εκατομμύρια ευρώ και το συνολικό μερίδιο αγοράς των μετεχόντων στη σύμπραξη σε ποσοστό περίπου 50 %. Τα εν λόγω αριθμητικά στοιχεία πρέπει να αναπροσαρμοσθούν προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι διορθώσεις που προκύπτουν από [την απόφαση της 24ης Ιουλίου 2009] [...] και από τον αποκλεισμό των πωλήσεων που πραγματοποιήθηκαν από υπεργολαβίες [...], γεγονός το οποίο συνεπάγεται, κατά την Επιτροπή, συνολικό κύκλο εργασιών άνω των 20 εκατομμυρίων ευρώ και συνολικό μερίδιο αγοράς περίπου 30 %. Αυτό το μερίδιο της αγοράς είναι, εντούτοις, σαφώς πολύ μεγαλύτερο από το όριο του 5 %. Τρίτον, απαντώντας στις ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου, η [Ziegler] επισήμανε η ίδια, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι για να μην αγγίξει το όριο του 5 % θα έπρεπε το μέγεθος της αγοράς να είναι τουλάχιστον 435 εκατομμύρια ευρώ. Όμως η δυνατότητα να προσλάβει η οικεία αγορά μια τέτοια διάσταση θα υπήρχε μόνον αν η εν λόγω αγορά ήταν πολύ ευρύτερη από την αγορά των υπηρεσιών διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο, η οποία προσδιορίστηκε, εντούτοις, ορθώς από την Επιτροπή ως η οικεία αγορά.»

84 Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση, πρώτον, ότι, όπως ρητώς προκύπτει από τη σκέψη 71, τα αριθμητικά στοιχεία που παρέθεσε το Γενικό Δικαστήριο και η εκτίμηση στην οποία προέβη βάσει αυτών των αριθμητικών στοιχείων αποτέλεσαν αντικείμενο της κατ' αντιμωλία διαδικασίας. Ως εκ τούτου, η επιχειρηματολογία που αντλείται από παραβίαση της αρχής της κατ' αντιμωλία συζητήσεως της υποθέσεως και από τις συνεπακόλουθες παραβιάσεις της γενικής αρχής του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας, της αρχής της ελεύθερης διαθέσεως και από παράβαση των κανόνων για το βάρος αποδείξεως πρέπει να απορριφθεί.

85 Δεύτερον, όπως προκύπτει από την ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου δικογραφία, το συμπέρασμα που εξήγαγε το Γενικό Δικαστήριο στην εν λόγω σκέψη 71 δεν βασίζεται στην εκτίμηση του μεγέθους της αγοράς που περιλαμβανόταν στην επίδικη απόφαση –και η οποία, κατά τη σκέψη 59 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, είναι εσφαλμένη– αλλά στα αναπροσαρμοσμένα αριθμητικά στοιχεία που γνωστοποίησε η Επιτροπή με την από 22 Μαρτίου 2010 απάντησή της στις ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από την ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου δικογραφία, η Επιτροπή επισήμανε εκεί «[ότι] εκτιμούσε το συνολικό μέγεθος της αγοράς των υπηρεσιών διεθνών μετακομίσεων από ή προς το Βέλγιο χωρίς να προσμετρούνται οι μετακομίσεις που πραγματοποιήθηκαν με υπεργολαβίες σε 67,5 εκατομμύρια ευρώ το ανώτερο» και ότι, ακόμη και σε μία τέτοια μειωμένη αγορά, οι συμμετέχοντες στη σύμπραξη «κατέχουν σε κάθε περίπτωση, κατ' ελάχιστον, συνολικό μερίδιο αγοράς περίπου 30 %». Κατά συνέπεια οι προβαλλόμενες αντιφάσεις του σκεπτικού της αποφάσεως δεν αποδείχθηκαν.

86 Συναφώς, πρέπει επίσης να υπογραμμιστεί, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 73 των προτάσεών της, ότι από το γεγονός και μόνον ότι ορισμένα αριθμητικά στοιχεία που παρατίθενται στην επίδικη απόφαση κρίθηκαν ως εσφαλμένα δεν μπορεί να συναχθεί ότι είναι εσφαλμένα όλα τα αριθμητικά στοιχεία που γνωστοποίησε η Επιτροπή. Εν πάση περιπτώσει, η εκτίμηση της ορθότητας των αριθμητικών στοιχείων που παρέθεσε η Επιτροπή, εν προκειμένω με την απάντησή της στις ερωτήσεις που υπέβαλε το Γενικό Δικαστήριο, είναι ζήτημα διαπιστώσεως πραγματικών περιστατικών

το οποίο, με την επιφύλαξη της παραμορφώσεως, η οποία δεν προβλήθηκε εν προκειμένω, δεν υπόκειται στον έλεγχο του Δικαστηρίου στο πλαίσιο αιτήσεως αναίρεσεως, κατά τη νομολογία που υπομνήσθηκε στις σκέψεις 74 και 75 της παρούσας αποφάσεως.

- 87 Τρίτον, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η Ziegler, η αιτιολογία που παρέθεσε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 71 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως για να υποστηρίξει ότι υπήρξε υπέρβαση του ορίου του 5 % του μεριδίου αγοράς, πληροί τις απαιτήσεις που υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 81 και 82 της παρούσας αποφάσεως. Συγκεκριμένα, εξυπακούεται ότι το συνολικό μερίδιο αγοράς των συμμετεχόντων στη σύμπραξη μπορεί να μειωθεί αναλογικά μόνον εάν η σχετική αγορά διευρυνθεί. Όμως, εφόσον, αφενός, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η αγορά υπηρεσιών διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο προσδιορίσθηκε ορθώς από την Επιτροπή και εφόσον, αφετέρου, το μέγεθος που έλαβε υπόψη του το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορεί, εφόσον δεν προβλήθηκε παραμόρφωση, να αμφισβητηθεί λυσιτελώς κατ' αναίρεση, έπεται ότι καμία ιδιαίτερη αιτιολόγηση δεν ήταν απαραίτητη για να στηριχθεί η εκτίμηση αυτή, πέραν της αιτιολογήσεως που στηρίζεται στη διαπίστωση ότι από το γεγονός και μόνο της επιλογής μιας αγοράς πολύ ευρύτερης από την αγορά των υπηρεσιών διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο, την οποία ορθώς προσδιόρισε η Επιτροπή, μπορεί να συναχθεί ότι δεν υπήρξε υπέρβαση του εν λόγω ορίου.
- 88 Συναφώς, πρέπει, εξάλλου, να επισημανθεί ότι η Ziegler, ισχυριζόμενη ότι το μέγεθος της αγοράς των διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο το 2002 μπορούσε να ανέλθει σε 880 εκατομμύρια ευρώ, επιχειρεί να προσβάλει την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών στην οποία προέβη το Γενικό Δικαστήριο, χωρίς να επικαλείται όμως παραμόρφωση των αποδεικτικών στοιχείων. Όπως προκύπτει από τη νομολογία που υπενθυμίζεται στις σκέψεις 74 και 75 της παρούσας αποφάσεως, η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να προβληθεί παραδεκτώς κατ' αναίρεση.
- 89 Κατόπιν των ανωτέρω, το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου αναίρεσεως πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει αβάσιμο και εν μέρει απαράδεκτο, χωρίς να απαιτείται να εξετασθεί το δεύτερο αίτημα της Επιτροπής περί αντικαταστάσεως σημείων του σκεπτικού της αποφάσεως.

γ) Επί του τρίτου σκέλους του πρώτου λόγου, κατά το οποίο η υπέρβαση του ορίου του 5 % του μεριδίου αγοράς δεν αρκεί για να αποδειχθεί ότι υφίστατο κίνδυνος αισθητού επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών

i) Επιχειρήματα των διαδίκων

- 90 Η Ziegler υποστηρίζει, επικουρικώς, ότι, εν πάση περιπτώσει, το Γενικό Δικαστήριο, στη σκέψη 73 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο διότι η επίμαχη παράβαση μπορούσε να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, απλώς και μόνον επειδή οι συμμετέχοντες στη σύμπραξη κατείχαν πλέον του 5 % της συγκεκριμένης αγοράς. Η Ziegler παραπέμπει, μεταξύ άλλων, στο σημείο 45 των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου και προβάλλει, αφενός, ότι προαπαιτούμενο της εφαρμογής του εν λόγω τεκμηρίου είναι η ύπαρξη συμφωνιών οι οποίες, ως εκ της φύσεώς τους, μπορούν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Εντούτοις, το Γενικό Δικαστήριο δεν αποφάνθηκε επί της προϋποθέσεως αυτής, η οποία εξάλλου δεν συνέτρεχε εν προκειμένω. Αφετέρου, και εν πάση περιπτώσει, το θετικό τεκμήριο που προβλέπεται στο σημείο 53 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών, κατά το γράμμα του εν λόγω σημείου, δεν έχει εφαρμογή γενικώς και αυτομάτως. Η Επιτροπή είναι επομένως υποχρεωμένη να εξετάσει τις συγκεκριμένες περιστάσεις και να δικαιολογήσει την εφαρμογή του τεκμηρίου αυτού.

- 91 Η Επιτροπή παρατηρεί ότι το συμπέρασμα ότι αποδείχθηκε η αισθητή επιρροή στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών ενισχύεται και από άλλα στοιχεία και όχι μόνον από την υπέρβαση, η οποία είναι βεβαίως προφανής εν προκειμένω, του ορίου του 5 % του μεριδίου αγοράς. Επισημαίνει επίσης ότι η Ziegler δεν λαμβάνει υπόψη ούτε τον διασυνοριακό χαρακτήρα των επηρεαζόμενων υπηρεσιών ούτε το γεγονός ότι η σύμπραξη αφορούσε το σύνολο της βελγικής επικράτειας.

ii) Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 92 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, για να μπορεί μια απόφαση, συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική να επηρεάσει το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο, πρέπει, βάσει ενός συνόλου νομικών ή πραγματικών στοιχείων, να πιθανολογείται επαρκώς ότι η οικεία απόφαση, συμφωνία ή πρακτική μπορεί να ασκήσει επιρροή, άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική, στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, τούτο δε κατά τρόπο δυνάμενο να εμποδίσει την υλοποίηση της ενιαίας αγοράς μεταξύ των κρατών μελών. Επιπλέον, πρέπει η επιρροή αυτή να μην είναι ασήμαντη (προπαρατεθείσες αποφάσεις *Asnef-Equifax* και *Administración del Estado*, σκέψη 34 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και *Erste Group Bank* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 36).
- 93 Ο αντίκτυπος στο ενδοκοινοτικό εμπόριο προϋποθέτει εν γένει τη συνδρομή πολλών παραγόντων, οι οποίοι, εκτιμώμενοι μεμονωμένα, δεν θα ήταν κατ' ανάγκη καθοριστικοί. Για να διαπιστωθεί αν μια σύμπραξη επηρεάζει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, πρέπει να εξετάζεται εντός του οικονομικού και του νομικού του πλαισίου (προπαρατεθείσες αποφάσεις *Asnef-Equifax* και *Administración del Estado*, σκέψη 35 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και *Erste Group Bank* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 37).
- 94 Έτσι, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι σύμπραξη η οποία εκτείνεται στο σύνολο του εδάφους κράτους μέλους συνεπάγεται, ως εκ της φύσεώς της, την εδραίωση στεγανοποιήσεων εθνικού χαρακτήρα, εμποδίζοντας με τον τρόπο αυτό την οικονομική αλληλοδιείσδυση που επιδιώκει η Συνθήκη ΛΕΕ και μπορεί, επομένως, να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 19ης Φεβρουαρίου 2002, C-35/99, *Arduino*, Συλλογή 2002, σ. I-1529, σκέψη 33, καθώς και τις προπαρατεθείσες αποφάσεις *Asnef-Equifax* και *Administración del Estado*, σκέψη 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και *Erste Group Bank* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 38), και ότι ο διασυνοριακός χαρακτήρας των οικείων υπηρεσιών αποτελεί κρίσιμο στοιχείο κατά την εκτίμηση του αν υφίσταται επηρεασμός του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 1ης Οκτωβρίου 1987, 311/85, *Vereniging van Vlaamse Reisbureaus*, Συλλογή 1987, σ. 3801, σκέψεις 18 και 21).
- 95 Το ζήτημα του αισθητού αντίκτυπου στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών πρέπει επομένως να εκτιμηθεί λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των κρίσιμων περιστάσεων της εκάστοτε περιπτώσεως. Συνεπώς, δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι, σε συγκεκριμένη περίπτωση, ένα μόνον από τα στοιχεία αυτά, όπως η πρόδηλη υπέρβαση των ορίων που προβλέπει η Επιτροπή στο σημείο 53 των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου, μπορεί, από μόνο του, να υποδεικνύει με επάρκεια ότι έχει επηρεαστεί αισθητά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 1ης Φεβρουαρίου 1978, 19/77, *Miller International Schallplatten* κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1978, σ. 47, σκέψη 9, καθώς και της 7ης Ιουνίου 1983, 100/80 έως 103/80, *Musique Diffusion française* κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 1825, σκέψεις 82, 83 και 86).
- 96 Εξάλλου, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά το σημείο 53 των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου, «[σ]την περίπτωση [των] συμφωνιών που, από την ίδια τη φύση τους, δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών [...], μπορεί επίσης συχνά να θεωρηθεί ότι η επίδραση είναι αισθητή, εάν το μερίδιο αγοράς των μερών υπερβαίνει το όριο του 5 %».

- 97 Εν προκειμένω, βεβαίως, στη σκέψη 73 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο απλώς διαπίστωσε ότι «στο πλαίσιο του θετικού τεκμηρίου του [σημείου] 53 των κατευθυντήριων γραμμών [σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου], αρκεί η συνδρομή μιας εκ των δύο διαζευκτικών προβλεπομένων προϋποθέσεων για να αποδειχθεί ο αισθητός επηρεασμός του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών».
- 98 Ωστόσο, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε επίσης, στη σκέψη 53 της αποφάσεως αυτής, ότι «το θετικό τεκμήριο που προβλέπει το [σημείο] 53 ισχύει μόνο στις περιπτώσεις συμφωνιών ή πρακτικών που μπορούν, εκ της φύσεώς τους, να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ [των] κρατών μελών». Περαιτέρω, επισήμανε, στις σκέψεις 52, 65 και 71 της ίδιας αποφάσεως ότι, αφενός, δεν αμφισβητήθηκε ο διασυνοριακός χαρακτήρας των υπηρεσιών που αφορούσε η επίμαχη σύμπραξη και, αφετέρου, η Επιτροπή είχε ορθώς προσδιορίσει ως γεωγραφική αγορά της σύμπραξης το Βέλγιο, δηλαδή το σύνολο της επικράτειας ενός κράτους μέλους.
- 99 Από το σύνολο της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο, για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι συνέτρεχε εν προκειμένω η προϋπόθεση του αισθητού επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, δεν στηρίχθηκε μόνο στην υπέρβαση, η οποία ήταν βεβαίως πολύ μεγάλη, του ορίου του 5 % του μεριδίου αγοράς, αλλά έλαβε επίσης υπόψη του τη γεωγραφική έκταση της σύμπραξης και τον διασυνοριακό χαρακτήρα των επηρεαζόμενων υπηρεσιών. Έτσι, έλαβε υπόψη του όλα τα κρίσιμα στοιχεία της συγκεκριμένης περιπτώσεως κατά τη νομολογία που υπομνήσθηκε στις σκέψεις 92 έως 95 της παρούσας αποφάσεως.
- 100 Περαιτέρω, μολονότι το Γενικό Δικαστήριο δεν αποφάνθηκε ρητώς επί του προαπαιτούμενου της εφαρμογής του σημείου 53 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών, σχετικά με τη φύση της επίμαχης συμφωνίας, όπως προκύπτει από τα υπομνησθέντα στη σκέψη 98 της παρούσας αποφάσεως στοιχεία, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η προϋπόθεση αυτή, λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά της επίμαχης σύμπραξης, συνέτρεχε προδήλως εν προκειμένω. Επομένως, δεν αποδείχθηκε η προβαλλόμενη παράβαση του εν λόγω σημείου. Επιπροσθέτως, βάσει της νομολογίας που υπενθυμίζεται στις σκέψεις 81 και 82 της παρούσας αποφάσεως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέβη την υποχρέωση αιτιολογήσεως όσον αφορά την εφαρμογή του εν λόγω τεκμηρίου εν προκειμένω.
- 101 Υπό τις συνθήκες αυτές, το τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου που προβάλλει η Ziegler προς στήριξη της αιτήσεώς της αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί και, επομένως, πρέπει να απορριφθεί ο λόγος αυτός αναιρέσεως στο σύνολό του, χωρίς να απαιτείται να εξεταστεί το βάσιμο του δεύτερου αιτήματος της Επιτροπής περί αντικαταστάσεως σημείων του σκεπτικού της αποφάσεως.

B – Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 296 ΣΛΕΕ, του άρθρου 47 του Χάρτη και του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ, και από παραβίαση της γενικής αρχής της ίσης μεταχειρίσεως κατά την εκτίμηση της αιτιολογίας του ύψους του προστίμου

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

- 102 Η Ziegler προβάλλει, κατ' ουσίαν, ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέβη το δίκαιο της Ένωσης κρίνοντας, στις σκέψεις 88 έως 94 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή, στηριζόμενη μόνο στην «πολύ σοβαρή» φύση της παραβάσεως για να καθορίσει την αναλογία της αξίας των πωλήσεων που χρησιμεύει για τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου και του επιβληθέντος για αποτρεπτικούς λόγους επιπρόσθετο ποσό, δεν παρέβη την υποχρέωσή της αιτιολογήσεως.
- 103 Η Ziegler υποστηρίζει, αφενός, ότι η παρέκκλιση αυτή από την υποχρέωση αιτιολογήσεως είναι αντίθετη προς το άρθρο 296 ΣΛΕΕ. Τα σημεία 20 και 22 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων προβλέπουν ότι η Επιτροπή πρέπει να συνεκτιμήσει συγκεκριμένους παράγοντες προκειμένου να αποφασίσει για το τμήμα της αξίας των πωλήσεων που πρέπει να ληφθεί

υπόψη, ακόμη και όταν εκτιμά ότι υφίστανται σοβαρότατοι περιορισμοί του ανταγωνισμού. Επομένως, η αιτιολογία που παρέθεσε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 93 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως είναι ανεπαρκής και συνιστά παραμόρφωση του σημείου 23 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών.

- 104 Αφετέρου, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση προσέβαλε το θεμελιώδες δικαίωμα για δίκαιη δίκη που κατοχυρώνεται με το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) και με το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ), καθόσον το δικαίωμα αυτό συνεπάγεται υποχρέωση «κατάλληλης και επαρκούς αιτιολογήσεως». Η Επιτροπή υπέχει την υποχρέωση αυτή όταν διώκει και δικάζει τις παραβάσεις στο δίκαιο του ανταγωνισμού, εφόσον, από πλευράς νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η Επιτροπή αποτελεί αναμφισβήτητα δικαστήριο κατά την έννοια του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ. Από τη νομολογία αυτή προκύπτει ότι το δικαίωμα για δίκαιη δίκη εμποδίζει το Γενικό Δικαστήριο να εισαγάγει παρέκκλιση από την υποχρέωση αιτιολογήσεως όσον αφορά τις κυρώσεις που εφαρμόζονται στις πολύ σοβαρές παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού.
- 105 Η Ziegler προσθέτει ότι, ακόμα και αν η Επιτροπή δεν θεωρηθεί δικαστήριο που υπόκειται στις εν λόγω υποχρεώσεις αιτιολογήσεως, το Γενικό Δικαστήριο, απαλλάσσοντας την Επιτροπή από την υποχρέωσή της αιτιολογήσεως όταν αυτή δέχεται τμήμα της αξίας των πωλήσεων το οποίο αγγίζει το κατώτερο όριο της κλίμακας που προβλέπεται για αυτό το είδος περιορισμών, παρέλειψε κατ' αυτόν τον τρόπο να ασκήσει τον έλεγχο πλήρους δικαιοδοσίας και προσέβαλε έτσι το δικαίωμά της για δίκαιη δίκη. Συγκεκριμένα, από τη νομολογία, ιδίως του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, προκύπτει ότι ο έλεγχος απλώς του εάν ένα διοικητικό όργανο υπερέβη τα όρια της διακριτικής του ευχέρειας δεν αποτελεί έλεγχο πλήρους δικαιοδοσίας κατά την έννοια του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ. Ομοίως, η δυνατότητα απλώς ασκήσεως ελέγχου πλήρους δικαιοδοσίας δεν αρκεί για τη συμμόρφωση με τις εγγυήσεις της δίκαιης δίκης: πρέπει επίσης να διενεργηθεί πράγματι ο έλεγχος αυτός στη συγκεκριμένη περίπτωση.
- 106 Επικουρικώς, η Ziegler προβάλλει ότι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η παρέκκλιση αυτή από την υποχρέωση αιτιολογήσεως μπορεί να γίνει κατ' αρχήν δεκτή, το περιεχόμενο που της προσδίδει το Γενικό Δικαστήριο την καθιστά μη συμβατή με τις προμνησθείσες θεμελιώδεις διατάξεις, καθώς και με τη γενική αρχή της ίσης μεταχειρίσεως και στηρίζεται σε ανεπαρκή αιτιολόγηση. Αφενός, το γεγονός ότι, κατά τη σκέψη 93 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, η παρέκκλιση αυτή έχει εφαρμογή μόνον όταν η Επιτροπή δέχεται ένα «ποσοστό το οποίο αγγίζει» το κατώτερο όριο της προβλεπόμενης κλίμακας για τους πολύ σοβαρούς περιορισμούς του ανταγωνισμού, χωρίς, εντούτοις, να παρέχει τον ορισμό της έννοιας αυτής, θα είχε ως αποτέλεσμα διαφορετικές καταστάσεις να αποτελούν αντικείμενο όμοιας μεταχειρίσεως, κατά παράβαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως. Αφετέρου, το Γενικό Δικαστήριο, κρίνοντας ότι η εισαχθείσα παρέκκλιση καλύπτει και το πρόσθετο ποσό που επιβλήθηκε για αποτρεπτικούς λόγους, χωρίς άλλη εξήγηση, παρέβη την υποχρέωση αιτιολογήσεως. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι από το σημείο 25 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων προκύπτει ότι το πρόσθετο ποσό εφαρμόζεται στις πολύ σοβαρές παραβάσεις, το είδος απλώς της παραβάσεως δεν αρκεί για να προσδιοριστεί το ποσοστό που πρέπει να ληφθεί υπόψη.
- 107 Η Ziegler προβάλλει επίσης ότι το αίτημα αντικαταστάσεως σημείων του σκεπτικού της αποφάσεως που υπέβαλε η Επιτροπή όσον αφορά το περιεχόμενο της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως που επιβάλλουν οι κατευθυντήριες γραμμές του 2006 για τον υπολογισμό των προστίμων είναι απαράδεκτο και, εν πάση περιπτώσει, αβάσιμο. Η νομολογία πριν από την έκδοση, το 2006, των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών δεν έχει πλέον εφαρμογή. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές κατέστησαν αυστηρότερη την υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει η Επιτροπή. Ομοίως, η αναγνώριση του ποινικού χαρακτήρα των προστίμων που επιβάλλει η Επιτροπή σε θέματα ανταγωνισμού και η έναρξη ισχύος του Χάρτη αύξησαν τις απαιτήσεις αιτιολογήσεως των αποφάσεων της Επιτροπής.

- 108 Εισαγωγικά, η Επιτροπή παρατηρεί, αφενός, ότι η Ziegler δεν προέβαλε, ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, όσον αφορά την αιτιολόγηση του ποσοστού του 17 % της αξίας των πωλήσεων, επιχειρηματολογία αντλούμενη από το θεμελιώδες δικαίωμά της για δίκαιη δίκη. Η Επιτροπή ζητεί, αφετέρου, να προβεί το Δικαστήριο σε αντικατάσταση του σκεπτικού που παρατίθεται στις σκέψεις 90 έως 92 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως. Ειδικότερα, η διαπίστωση που παρατίθεται στη σκέψη 92, κατά την οποία οι κατευθυντήριες γραμμές του 2006 για τον υπολογισμό των προστίμων κατέστησαν αυστηρότερη την υποχρέωση αιτιολογήσεως των προστίμων που υπέχει η Επιτροπή, είναι εσφαλμένη. Η Επιτροπή υπογραμμίζει επίσης ότι εάν γίνει δεκτό το αίτημά της περί αντικαταστάσεως σημείων του σκεπτικού, θα αρθεί η αντίφαση μεταξύ των σκέψεων 92 και 93 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, την οποία επισήμανε η Ziegler, γεγονός που θα είχε ως αποτέλεσμα την απόρριψη του δεύτερου λόγου αναιρέσεως.
- 109 Ο λόγος αυτός αναιρέσεως είναι, εν πάση περιπτώσει, αβάσιμος. Όσον αφορά, αφενός, την υποχρέωση αιτιολογήσεως, το Γενικό Δικαστήριο ορθώς κατέληξε, λαμβανομένης υπόψη της επίδικης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή συμμορφώθηκε με την υποχρέωση αυτή. Αφετέρου, η επιχειρηματολογία που αντλείται από το γεγονός ότι η Επιτροπή αποτελεί δικαστήριο, κατά την έννοια του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ, οπότε υπέχει ειδική υποχρέωση αιτιολογήσεως, και από το ότι η ανεπαρκής αιτιολόγηση της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως στερεί από την Ziegler το δικαίωμά της να προσβάλει την επίδικη απόφαση ενώπιον ανεξάρτητου δικαστηρίου που ασκεί έλεγχο πλήρους δικαιοδοσίας, είναι απαράδεκτη, δεδομένου ότι προβλήθηκε για πρώτη φορά κατ' αναίρεση, ενώ η Ziegler είχε τη δυνατότητα να την προβάλει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Η εν λόγω επιχειρηματολογία είναι, εν πάση περιπτώσει, αβάσιμη. Ειδικότερα, η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου δεν μπορεί να κλονίσει την υφιστάμενη νομολογία της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την οποία η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί δικαστήριο κατά την έννοια του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ.
- 110 Όσον αφορά, επικουρικός, την εκτίμηση της αιτιολογήσεως του ύψους του προστίμου, η Επιτροπή παραπέμπει, όσον αφορά το ποσοστό της αξίας των πωλήσεων βάσει του οποίου καθορίζεται το βασικό ποσό του εν λόγω προστίμου, στα ανωτέρω επιχειρήματά της σχετικά με την αιτιολογία που παρέθεσε με την επίδικη απόφαση. Όσον αφορά το ποσοστό της αξίας των πωλήσεων βάσει του οποίου καθορίζεται το πρόσθετο ποσό που επιβάλλεται για αποτρεπτικούς λόγους, η Επιτροπή εκτιμά ότι δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ότι ο καθορισμός, εν προκειμένω, του ποσοστού σε 17 % βρίσκεται στα κατώτερα όρια της κλίμακας η οποία κυμαίνεται από 15 % έως 25 % ή ότι τα ίδια στοιχεία για τη σοβαρότητα της παραβάσεως οδηγούν δύο φορές στο ίδιο ποσοστό, λαμβανομένου υπόψη ότι πρόκειται για δύο εκτιμήσεις της σοβαρότητας της παραβάσεως.

2. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

α) Επί του αιτήματος της Επιτροπής περί αντικαταστάσεως σημείων του σκεπτικού της αποφάσεως

- 111 Πρέπει να επισημανθεί ότι, ακόμη και αν υποθεθεί ότι το Γενικό Δικαστήριο εσφαλμένως έκρινε, στις σκέψεις 90 έως 92 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η έκδοση, το 2006, των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων σε αντικατάσταση των κατευθυντήριων γραμμών του 1998 κατέστησε αυστηρότερη την υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει η Επιτροπή κατά την επιβολή κυρώσεων για παράβαση του δικαίου του ανταγωνισμού της Ένωσης, τούτο δεν ασκεί επιρροή στην ανάλυση της βασιμότητας του δεύτερου λόγου αναιρέσεως της Ziegler. Συγκεκριμένα, στις σκέψεις 93 έως 96 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι δεν ήταν αναγκαία η περαιτέρω αιτιολόγηση στην υπόθεση της οποίας είχε επιληφθεί. Έτσι, το Γενικό Δικαστήριο δεν συνήγαγε από το σκεπτικό που παρέθεσε στις σκέψεις 90 έως 92 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως καμία πραγματική ή νομική συνέπεια για την υπό κρίση υπόθεση.

112 Επομένως, το αίτημα της Επιτροπής πρέπει να θεωρηθεί ως στρεφόμενο κατά αιτιολογιών της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης που παρατίθενται επαλλήλως και, επομένως, είναι αλυσιτελές και πρέπει, εν πάση περιπτώσει, να απορριφθεί (βλ., συναφώς, διάταξη της 25ης Μαρτίου 1996, C-137/95 P, SPO κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-1611, σκέψη 47 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2003, C-182/99 P, Salzgitter κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-10761, σκέψεις 54 και 55).

β) Επί του βασίμου του δεύτερου λόγου αναιρέσεως

ι) Επί του κυρίου σκέλους του λόγου αυτού

113 Εισαγωγικά, πρέπει να τονιστεί ότι μολονότι, στο πλαίσιο του παρόντος λόγου, η Ziegler προβάλλει, μεταξύ άλλων, αιτίαση αντλούμενη από παράβαση του άρθρου 296 ΣΛΕΕ, εντούτοις εφαρμοστέο εν προκειμένω είναι το άρθρο 253 ΕΚ, δεδομένου ότι η επίδικη απόφαση εκδόθηκε πριν από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας. Τούτο ωστόσο δεν ασκεί επιρροή, δεδομένου ότι η αιτιολογία των επίμαχων στην υπό κρίση υπόθεση πράξεων της Ένωσης δεν υπόκειται, στο πλαίσιο του άρθρου 253 ΕΚ, σε νομικές απαιτήσεις διαφορετικές από εκείνες που ίσχυαν στο πλαίσιο του άρθρου 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Η αιτίαση αυτή πρέπει επομένως να θεωρηθεί ότι αφορά, μεταξύ άλλων, παράβαση του άρθρου 253 ΕΚ.

114 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η υποχρέωση αιτιολογήσεως που προβλέπει το άρθρο 253 ΕΚ αποτελεί ουσιώδη τύπο που πρέπει να διακρίνεται από το ζήτημα του βασίμου της αιτιολογίας, δεδομένου ότι αυτή αφορά την ουσιαστική νομιμότητα της επίδικης πράξεως (απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 2011, C-521/09 P, Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. I-8947, σκέψη 146 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

115 Υπ' αυτό το πρίσμα, αφενός, η επιβαλλόμενη από το άρθρο 253 ΕΚ αιτιολογία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της οικείας πράξεως και πρέπει να διαφαίνεται από αυτήν, κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο, η συλλογιστική του θεσμικού οργάνου που εκδίδει την πράξη, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου και το αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο να μπορεί να ασκεί τον έλεγχό του. Όσον αφορά, ειδικότερα, την αιτιολογία των ατομικών αποφάσεων, η υποχρέωση αιτιολογήσεως των αποφάσεων αυτών έχει ως σκοπό να επιτρέπει στο Δικαστήριο να ασκεί τον έλεγχο νομιμότητας των αποφάσεων και να παρέχει στον ενδιαφερόμενο ικανές ενδείξεις ως προς το αν η απόφαση έχει επαρκές έρεισμα ή αν ενδεχομένως πάσχει ελάττωμα λόγω του οποίου θα μπορούσε να αμφισβητηθεί το κύρος της (προπαρατεθείσα απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψεις 147 και 148 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

116 Αφετέρου, η απαίτηση περί αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως, ιδίως του περιεχομένου της πράξεως, της φύσεως των προβαλλομένων λόγων και του συμφέροντος που έχουν ενδεχομένως στην παροχή διευκρινίσεων οι αποδέκτες ή άλλα πρόσωπα τα οποία η πράξη αφορά άμεσα και ατομικά. Η αιτιολογία δεν απαιτείται να διασαφηνίζει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του άρθρου 253 ΕΚ πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει του περιεχομένου της, αλλά και του πλαισίου στο οποίο αυτή εντάσσεται καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα (προπαρατεθείσα απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 150 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

117 Εξάλλου, όσον αφορά την επιλογή του ποσοστού επί της αξίας των πωλήσεων για τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου, το σημείο 21 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων ορίζει ότι, «[κ]ατά γενικό κανόνα, «το ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων που θα λαμβάνεται υπόψη θα μπορεί να ανέλθει έως το 30 % της αξίας των πωλήσεων». Το σημείο 22 των κατευθυντήριων γραμμών προβλέπει, εξάλλου, ότι, «[γ]ια να αποφασιστεί εάν το ποσοστό της αξίας των πωλήσεων, το οποίο θα λαμβάνεται υπόψη σε μια συγκεκριμένη υπόθεση, θα πρέπει να είναι

χαμηλά ή υψηλά στην κλίμακα αυτή, η Επιτροπή θα συνεκτιμά διάφορους παράγοντες, όπως το είδος της παραβάσεως, το συνολικό μερίδιο αγοράς όλων των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, τη γεωγραφική έκταση της παραβάσεως και το εάν η παράνομη συμπεριφορά έχει εκδηλωθεί στην πράξη ή όχι», και το σημείο 23 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών διευκρινίζει ότι «το ποσοστό της αξίας των πωλήσεων που θα λαμβάνεται υπόψη για [οριζόντιες συμφωνίες καθορισμού τιμών, κατανομής αγορών και περιορισμού της παραγωγής, που είναι κατά κανόνα μυστικές] θα ορίζεται στα υψηλότερα όρια της παραπάνω κλίμακας».

118 Όσον αφορά τον καθορισμό του πρόσθετου ποσού για αποτρεπτικούς λόγους, το σημείο 25 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων ορίζει ότι, «[...] ανεξαρτήτως της διάρκειας της συμμετοχής μιας επιχείρησης στην παράβαση, η Επιτροπή θα περιλαμβάνει στο βασικό ποσό ένα ποσό που θα κυμαίνεται μεταξύ 15 % και 25 % της αξίας των πωλήσεων [...] προκειμένου να αποτρέπονται οι επιχειρήσεις και από το να εισέρχονται απλώς σε οριζόντιες συμφωνίες καθορισμού των τιμών [...]. Για τον καθορισμό του ποσοστού επί της αξίας των πωλήσεων που θα ληφθεί υπόψη σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη της διάφορους παράγοντες και ιδίως εκείνους που προβλέπονται στο σημείο 22».

119 Εν προκειμένω, όσον αφορά το ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων για τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου, το Γενικό Δικαστήριο, αφού έκρινε, στη σκέψη 89 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως –πράγμα το οποίο δεν αμφισβητεί η Ziegler– ότι «η Επιτροπή αιτιολόγησε επαρκώς τον χαρακτηρισμό της παραβάσεως ως “πολύ σοβαρής”» και υπενθύμισε, στη σκέψη 87 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το περιεχόμενο της απαιτήσεως αιτιολογήσεως που επιβάλλει το άρθρο 253 ΕΚ, και, στη σκέψη 92 της εν λόγω αποφάσεως, το ουσιαστικό περιεχόμενο των σημείων 19, 21 και 23 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων, αποφάνθηκε, με τη σκέψη 93 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ως εξής:

«[...] επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, με την αιτιολογική σκέψη 543 της [επίδικης αποφάσεως], η Επιτροπή καθόρισε το ποσοστό αυτό σε επίπεδο λίγο υψηλότερο από το ήμισυ της εν λόγω κλίμακας, ήτοι στο 17 %, αιτιολογώντας την επιλογή της μόνο βάσει της φύσεως της παραβάσεως ως “πολύ σοβαρής”. Εντούτοις, η Επιτροπή δεν εξήγησε λεπτομερέστερα πώς ο χαρακτηρισμός της παραβάσεως ως “πολύ σοβαρής” την οδήγησε στον καθορισμό του ποσοστού σε 17 % και όχι σε μεγαλύτερο ποσοστό στο πλαίσιο των “υψηλότερων ορίων της κλίμακας”. Η αιτιολόγηση αυτή μπορεί να κριθεί επαρκής μόνο στην περίπτωση που η Επιτροπή εφαρμόζει ποσοστό το οποίο αγγίζει το κατώτερο όριο της προβλεπόμενης κλίμακας για τους πολύ σοβαρούς περιορισμούς, το οποίο είναι, άλλωστε, πολύ ευνοϊκό για την προσφεύγουσα. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση αυτή, δεν είναι αναγκαία η πρόσθετη αιτιολόγηση πέραν της προβλεπόμενης στις κατευθυντήριες γραμμές. Αντιθέτως, εάν η Επιτροπή ήθελε να εφαρμόσει μεγαλύτερο ποσοστό, θα όφειλε να παράσχει λεπτομερέστερη αιτιολογία.»

120 Όσον αφορά το ποσοστό που ορίστηκε για τον υπολογισμό του πρόσθετου ποσού για αποτρεπτικούς λόγους, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 94 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι, «δεδομένου ότι [...] η αιτιολογική σκέψη 556 της [επίδικης αποφάσεως] παραπέμπει στην αιτιολογική σκέψη 542 και δεδομένου ότι το κατώτερο όριο της κλίμακας είναι το ίδιο, οι ανωτέρω εκτιμήσεις ισχύουν και για τις αιτιάσεις που αφορούν την παρασχεθείσα αιτιολογία σχετικά με τον καθορισμό του ποσού αυτού».

121 Από τα ανωτέρω προκύπτει, πρώτον, ότι το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, κατά τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 115 της παρούσας αποφάσεως, ότι η αιτιολογία που παρέθεσε η Επιτροπή με την επίδικη απόφαση όσον αφορά το ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων για τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου είναι σαφής, μη διφορούμενη και σύμφωνη με τη μέθοδο που προβλέπεται στα σημεία 21 και 23 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων. Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, με τα εν λόγω σημεία 21 και 23, η Επιτροπή όρισε ότι το ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων που θα λαμβάνεται υπόψη θα μπορεί να ανέλθει έως το 30 % της αξίας των πωλήσεων, αλλά ότι για παραβάσεις όπως οριζόντιες συμφωνίες καθορισμού τιμών και

κατανομής της αγοράς– χαρακτηρισμός στον οποίο προέβη η Επιτροπή με την απόφασή της για την επίμαχη σύμπραξη και τον οποίο δεν αμφισβήτησε η Ziegler– το ποσοστό θα ορίζεται κατά κανόνα «στα υψηλότερα όρια της παραπάνω κλίμακας».

- 122 Δεύτερον, δεδομένου ότι το ποσοστό του 17 % ήταν σημαντικά χαμηλότερο από το ανώτατο όριο της κλίμακας που όρισε η Επιτροπή με τις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές για τους πολύ σοβαρούς περιορισμούς στον ανταγωνισμό, το Γενικό Δικαστήριο ορθώς επισήμανε ότι το ποσοστό αυτό ήταν πολύ ευνοϊκό για την Ziegler. Επομένως, κατά τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 116 της παρούσας αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο βασίμως έκρινε ότι η Ziegler δεν είχε συμφέρον στην παροχή ειδικών διευκρινίσεων όσον αφορά την επιλογή του ποσοστού αυτού και, επομένως, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να αιτιολογήσει ειδικά την επίδικη απόφαση ως προς το θέμα αυτό.
- 123 Τρίτον, από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν προκύπτει, ούτε εξάλλου η Ziegler ισχυρίστηκε κάτι τέτοιο, ότι η επίδικη απόφαση είχε ληφθεί σε ειδικό πλαίσιο ή αφορούσε σύμπραξη που είχε ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και ήταν ως εκ τούτου αναγκαίο, πέραν της παρατεθείσας αιτιολογίας, να παρατεθεί ειδική αιτιολόγηση εκ μέρους της Επιτροπής για το ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων που επιλέχθηκε για τον υπολογισμό του βασικού ποσού του προστίμου και το Γενικό Δικαστήριο έπρεπε να συναγάγει τις έννομες συνέπειες εκ της μη παραθέσεως της αιτιολογήσεως αυτής.
- 124 Τέταρτον, όσον αφορά ειδικότερα το ποσοστό που επιλέχθηκε για τον καθορισμό του πρόσθετου ποσού για αποτρεπτικούς λόγους, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, αφενός, η επίμαχη σύμπραξη εμπίπτει στην κατηγορία των παραβάσεων που ρυθμίζει το σημείο 25 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων, τις οποίες επίσης ρυθμίζει και το σημείο 23, και, αφετέρου, το ποσοστό του 17 % βρίσκεται προς το κατώτερο όριο της κλίμακας που παρατίθεται στο εν λόγω σημείο 25 και η οποία κυμαίνεται από 15 % έως 25 %. Επομένως, βασίμως το Γενικό Δικαστήριο παρέπεμψε, με τη σκέψη 94 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, στην ανάλυσή του που αφορούσε την αιτιολόγηση του ποσοστού που επιλέχθηκε για τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου. Ως εκ τούτου, οι εκτιμήσεις που παρατίθενται στις σκέψεις 121 έως 123 της παρούσας αποφάσεως ισχύουν επίσης και για την ανάλυση στην οποία προέβη το Γενικό Δικαστήριο όσον αφορά την αιτιολόγηση που παρέθεσε η Επιτροπή με την επίδικη απόφαση για το εν λόγω ποσοστό.
- 125 Υπό τις συνθήκες αυτές, η αιτίαση που προέβαλε η Ziegler, κατά την οποία το Γενικό Δικαστήριο παρέβη το άρθρο 253 ΕΚ διότι δεν συνήγαγε τις έννομες συνέπειες εκ της ελλιπούς αιτιολογήσεως της επίδικης αποφάσεως όσον αφορά το ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων που επιλέχθηκε για τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου και του πρόσθετου ποσού για αποτρεπτικούς λόγους ή διότι έκρινε ότι η Επιτροπή δεν υπείχε καμία υποχρέωση αιτιολογήσεως ως προς το ζήτημα αυτό, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη.
- 126 Όσον αφορά, δεύτερον, την προβαλλόμενη προσβολή του θεμελιώδους δικαιώματος για δίκαιη δίκη που κατοχυρώνεται με το άρθρο 47 του Χάρτη και το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ, παρατηρείται, εισαγωγικά, ότι η προστασία που παρέχεται στο δίκαιο της Ένωσης με το άρθρο 47 του Χάρτη είναι ισοδύναμη με αυτήν που παρέχεται με το άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ. Επομένως, πρέπει να εξεταστεί μόνον η πρώτη από τις ανωτέρω διατάξεις (βλ., συναφώς, απόφαση της 8ης Δεκεμβρίου 2011, C-386/10 P, Chalkor κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. I-13085, σκέψη 51).
- 127 Δεδομένου ότι η Ziegler υποστηρίζει ότι, εν προκειμένω, η εν λόγω διάταξη του Χάρτη παραβιάστηκε τόσο από την Επιτροπή όσο και από το Γενικό Δικαστήριο, πρέπει να υπομνησθεί, αφενός, ότι, κατά πάγια νομολογία, αν επιτρεπόταν στον διάδικο να προβάλει για πρώτη φορά ενώπιον του Δικαστηρίου ισχυρισμό που δεν προέβαλε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, ο διάδικος αυτός θα είχε τη δυνατότητα να υποβάλει στην κρίση του Δικαστηρίου, του οποίου η αναιρετική αρμοδιότητα είναι οριοθετημένη, διαφορά με ευρύτερο περιεχόμενο από τη διαφορά που εκδίκασε το Γενικό Δικαστήριο. Η αναιρετική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου περιορίζεται, συνεπώς, στον έλεγχο της νομικής λύσεως που δόθηκε κατόπιν εξετάσεως των ισχυρισμών που προβλήθηκαν πρωτοδίκως (αποφάσεις της 2ας Απριλίου 2009, C-202/07 P, France Télécom κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. I-2369, σκέψη 60

και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και της 19ης Ιουλίου 2012, C-628/10 P και C-14/11 P, Alliance One International και Standard Commercial Tobacco κατά Επιτροπής και Επιτροπή κατά Alliance One International κ.λπ., σκέψη 111).

- 128 Όμως, κατά την πρωτοβάθμια διαδικασία, η Ziegler δεν προέβαλε κανένα επιχείρημα για να υποστηρίξει ότι η Επιτροπή προσέβαλε με την επίδικη απόφαση το θεμελιώδες δικαίωμά της για δίκαιη δίκη. Επομένως, η παρούσα αιτίαση είναι απαράδεκτη.
- 129 Αφετέρου, στον βαθμό που, με την αιτίαση αυτή, η Ziegler προβάλλει ότι και το Γενικό Δικαστήριο προσέβαλε το θεμελιώδες αυτό δικαίωμα, πρέπει να τονιστεί ότι η Ziegler ισχυρίζεται ότι η προσβολή αυτή προκύπτει από το γεγονός ότι το Γενικό Δικαστήριο απάλλαξε, κατά παραβίαση του δικαίου της Ένωσης, την Επιτροπή από την υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει κατά την επιλογή του ποσοστού επί της αξίας των πωλήσεων για τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου και του πρόσθετου ποσού για αποτρεπτικούς λόγους.
- 130 Εντούτοις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η αιτίαση αυτή στηρίζεται σε εσφαλμένη προκειμένη, όπως προκύπτει από τη σκέψη 125 της παρούσας αποφάσεως, δεδομένου ότι το Γενικό Δικαστήριο ουδόλως απάλλαξε την Επιτροπή από την υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει. Η εν λόγω αιτίαση πρέπει επομένως να απορριφθεί ως αβάσιμη κατά το μέτρο αυτό.
- 131 Συνεπώς, το κύριο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

ii) Επί του επικουρικής προβαλλόμενου σκέλους

- 132 Πρώτον, πρέπει να υπομνησθεί ότι η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως συνιστά γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, η οποία κατοχυρώνεται με τα άρθρα 20 και 21 του Χάρτη. Κατά πάγια νομολογία, η εν λόγω αρχή επιβάλλει να μην αντιμετωπίζονται παρόμοιες καταστάσεις κατά τρόπο διαφορετικό και να μην αντιμετωπίζονται διαφορετικές καταστάσεις καθ' όμοιο τρόπο, εκτός αν η διαφοροποίηση δικαιολογείται αντικειμενικώς (απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2010, C-550/07 P, Akzo Nobel Chemicals και Akcros Chemicals κατά Επιτροπής, Συλλογή 2010, σ. I-8301, σκέψεις 54 και 55 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 133 Επίσης, από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, όσον αφορά τον καθορισμό του ποσού του προστίμου, η εφαρμογή διαφορετικών μεθόδων υπολογισμού δεν μπορεί να οδηγήσει σε διακρίσεις μεταξύ των επιχειρήσεων που μετείχαν σε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική αντίθετη προς το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ (προπαρατεθείσα απόφαση Alliance One International και Standard Commercial Tobacco κατά Επιτροπής και Επιτροπή κατά Alliance One International κ.λπ., σκέψη 58 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 134 Το Δικαστήριο έχει, εν πάση περιπτώσει, επανειλημμένως κρίνει ότι η προγενέστερη πρακτική της Επιτροπής δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη ως νομικό πλαίσιο για τα πρόστιμα στον τομέα του ανταγωνισμού και ότι αποφάσεις που αφορούν άλλες υποθέσεις έχουν ενδεικτικό χαρακτήρα όταν εξετάζεται η ύπαρξη δυσμενών διακρίσεων (απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2006, C-167/04 P, JCB Service κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. I-8935, σκέψη 205, καθώς και προπαρατεθείσα απόφαση Erste Group Bank κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 233).
- 135 Ωστόσο, εν προκειμένω, η Ziegler δεν προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι παρέλειψε να επιβάλει τις έννομες συνέπειες για παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως όσον αφορά το γεγονός ότι η Επιτροπή επέλεξε σε βάρος της, για τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου καθώς και του πρόσθετου ποσού για αποτρεπτικούς λόγους, το ποσοστό του 17 % επί της αξίας των πωλήσεων, ενώ επέλεξε το ποσοστό του 15 % σε βάρος άλλης επιχειρήσεως που συμμετείχε στην ίδια σύμπραξη και είχε παρόμοια συμπεριφορά με τη δική της. Αντιθέτως, η Ziegler ισχυρίζεται ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε στην ανωτέρω παράβαση, κρίνοντας εμμέσως, στη σκέψη 93 της αναιρεσιβαλλόμενης

- αποφάσεως, ότι μπορούσαν να θεωρηθούν ως παρόμοιες περιπτώσεις στις οποίες το πρόστιμο υπολογίστηκε με βάση ένα ποσοστό 17 % επί της αξίας των πωλήσεων και περιπτώσεις στις οποίες ο υπολογισμός αυτός έγινε βάσει ενός ποσοστού 15 % επί της εν λόγω αξίας.
- 136 Πάντως, επιβάλλεται η διαπίστωση, αφενός, ότι καμία τέτοια εκτίμηση δεν περιλαμβάνεται στη σκέψη 93. Αφετέρου, και εν πάση περιπτώσει, λαμβάνοντας υπόψη την υπομνησθείσα στη σκέψη 134 της παρούσας αποφάσεως νομολογία, η θεωρητική σύγκριση με ενδεχόμενη μελλοντική πρακτική της Επιτροπής είναι εντελώς αλυσιτελής ως προς το ζήτημα της υπάρξεως δυσμενών διακρίσεων.
- 137 Κατά συνέπεια η αιτίαση που αντλείται από παράβαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως πρέπει να απορριφθεί.
- 138 Δεύτερον, όσον αφορά την προβαλλόμενη παράβαση από το Γενικό Δικαστήριο της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως που υπέχει, καθόσον επέτρεψε στην Επιτροπή, με τη σκέψη 94 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, να καθορίσει σε 17 % το ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων που πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό του πρόσθετου ποσού για αποτρεπτικούς λόγους παραθέτοντας ως μόνη αιτιολογία τον πολύ σοβαρό χαρακτήρα της παραβάσεως, ενώ από το σημείο 25 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων προκύπτει ότι το είδος της παραβάσεως δεν αρκεί για τον καθορισμό του ποσοστού, πρέπει να υπομνησθεί, αφενός, ότι, όπως διαπιστώθηκε στις σκέψεις 124 και 125 της παρούσας αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε, με τη σκέψη 94 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, στην παράβαση του άρθρου 253 ΕΚ την οποία προβάλλει η Ziegler στο πλαίσιο του κυρίως σκέλους του παρόντος λόγου αναιρέσεως.
- 139 Αφετέρου, αντιθέτως προς όσα ισχυρίζεται η Ziegler, το Γενικό Δικαστήριο δεν όφειλε να αιτιολογήσει ειδικότερα την απόφασή του σε σχέση με το σημείο 25 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων. Συγκεκριμένα, όσον αφορά τον καθορισμό του ποσοστού που επιλέχθηκε στο πλαίσιο της εν λόγω κλίμακας, η σκέψη αυτή αναφέρει, βεβαίως, ότι, «[γ]ια να αποφασιστεί το ποσοστό της αξίας των πωλήσεων το οποίο θα λαμβάνεται υπόψη σε μια συγκεκριμένη υπόθεση, η Επιτροπή θα συνεκτιμά διάφορους παράγοντες, ειδικότερα αυτούς που προσδιορίζονται στη σκέψη 22 [των ίδιων κατευθυντήριων γραμμών]». Ωστόσο, μεταξύ των παραγόντων αυτών περιλαμβάνεται και το είδος της παραβάσεως.
- 140 Επιπλέον, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 129 των προτάσεών της, από το γράμμα του εν λόγω σημείου 22, σε συνδυασμό με το σημείο 25, προκύπτει ότι πρόκειται για μια αόριστη δήλωση από την οποία δεν μπορεί να συναχθεί, αφενός, ότι σε κάθε ατομική περίπτωση η Επιτροπή θα πρέπει, κατ' ανάγκη, να στηρίζεται σε όλους αυτούς τους παράγοντες και να αιτιολογεί διεξοδικά το ποσοστό που όρισε σε σχέση με καθέναν από αυτούς, και, αφετέρου, ότι το Γενικό Δικαστήριο θα πρέπει επίσης, κατ' ανάγκη, να διαπιστώνει ότι η αιτιολόγηση της Επιτροπής είναι ανεπαρκής εάν δεν αιτιολόγησε την απόφασή της σε σχέση με καθέναν από τους παράγοντες που αναφέρονται στο εν λόγω σημείο 22.
- 141 Υπό τις συνθήκες αυτές, και λαμβάνοντας υπόψη την υπομνησθείσα στις σκέψεις 81 και 82 της παρούσας αποφάσεως νομολογία, το Γενικό Δικαστήριο αιτιολόγησε επαρκώς κατά νόμο το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε στη σκέψη 94 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως.
- 142 Εξάλλου, το γεγονός ότι η Ziegler εκτιμά ότι, επί της ουσίας, η άποψη του Γενικού Δικαστηρίου είναι εσφαλμένη δεν καθιστά, αφεαυτού, πλημμελή την αιτιολογία της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως. Συγκεκριμένα, κατά τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 114 της παρούσας αποφάσεως, η υποχρέωση αιτιολογήσεως πρέπει να διακρίνεται από το ζήτημα του βασίμου της αιτιολογίας.
- 143 Συνεπώς, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη η αιτίαση που αντλείται από ελλιπή αιτιολόγηση της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, καθώς και το παρόν επικουρικό προβαλλόμενο σκέλος στο σύνολό του.

- ¹⁴⁴ Δεδομένου ότι καμία από τις αιτιάσεις που προέβαλε η Ziegler προς στήριξη του παρόντος λόγου αναιρέσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτή, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

Γ – Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως, που αντλείται από μη τήρηση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως, από προσβολή του θεμελιώδους δικαιώματος για δίκαιη δίκη και από παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως όσον αφορά την απόρριψη της αιτιάσεως που βασιζόταν σε έλλειψη αντικειμενικής αμεροληψίας της Επιτροπής

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

- ¹⁴⁵ Η Ziegler προβάλλει, πρώτον, ότι οι σκέψεις 103 έως 107 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως πάσχουν από ελλιπή αιτιολογία, καθόσον το Γενικό Δικαστήριο δεν αιτιολόγησε την απόρριψη της αιτιάσεως που βασιζόταν σε έλλειψη αντικειμενικής αμεροληψίας της Επιτροπής. Η αιτιολογία που παρέθεσε το Γενικό Δικαστήριο στις σκέψεις 104 και 106 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως αφορούσε την υποκειμενική αμεροληψία και δημιούργησε επομένως σύγχυση μεταξύ των δύο αυτών εννοιών. Η αντικειμενική αμεροληψία προϋφίστατο της επίδικης αποφάσεως και στηριζόταν σε εξωτερικά ως προς αυτήν στοιχεία, τα οποία δεν είναι βέβαιο ότι την επηρέασαν. Ο έλεγχός της έπρεπε να γίνει εξετάζοντας εάν, ανεξαρτήτως της συμπεριφοράς της Επιτροπής, ορισμένα δυνάμενα να ελεγχθούν πραγματικά περιστατικά γεννούν αμφιβολίες ως προς την αμεροληψία της.
- ¹⁴⁶ Η Ziegler υποστηρίζει, δεύτερον, ότι η επίδικη απόφαση πάσχει από έλλειψη αντικειμενικής αμεροληψίας και ότι, επομένως, απορρίπτοντας τον λόγο αυτόν, το Γενικό Δικαστήριο προσέβαλε το δικαίωμά της για δίκαιη δίκη, το οποίο κατοχυρώνεται με τα άρθρα 47 του Χάρτη και 6 της ΕΣΔΑ, καθώς και το δικαίωμα χρηστής διοικήσεως, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 41 του Χάρτη. Αφενός, οι διατάξεις αυτές καθιερώνουν υποχρέωση της Επιτροπής να είναι αντικειμενικά αμερόληπτη, έστω και αν δεν θεωρηθεί ως δικαστήριο κατά την έννοια των εν λόγω άρθρων 47 και 6. Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή υπέχει την υποχρέωση αυτή δυνάμει του δικαιώματος χρηστής διοικήσεως, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 41 του Χάρτη. Αφετέρου, η εν λόγω επιταγή αντικειμενικής αμεροληψίας δεν τηρήθηκε εν προκειμένω. Η προσαπτόμενη στη Ziegler παράβαση αφορούσε την Επιτροπή καθόσον αποτελούσε και η ίδια ένα από θύματα της συμπράξεως λόγω του ότι εμπλέκονταν στην υπόθεση υπάλληλοί της οι οποίοι ζητούσαν προσφορές διευκολύνσεως. Όμως, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τα θύματα μιας παραβάσεως δεν μπορούν να είναι κριτές της παραβάσεως αυτής.
- ¹⁴⁷ Η Επιτροπή θεωρεί ότι ο παρών λόγος αναιρέσεως είναι αβάσιμος. Όσον αφορά την αιτιολογία της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου σχετικά με την υποκειμενική αμεροληψία είναι, κατ' αυτήν, αλυσιτελής, στον βαθμό που η Επιτροπή δεν μπορεί να εξομοιωθεί με δικαστή. Εξάλλου, το γεγονός ότι η Επιτροπή ή άλλο θεσμικό όργανο της Ένωσης είναι ένα από τα θύματα συμπράξεως δεν μπορεί, καθεαυτό, να θέσει υπό αμφισβήτηση ότι η έρευνά της είναι αμερόληπτη. Στην παρούσα υπόθεση, δεν εθίγη κανένα από τα δικαιώματα άμυνας της Ziegler. Εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο βασίμως έλαβε υπόψη του το γεγονός ότι η Ziegler δεν προσκόμισε κανένα συγκεκριμένο στοιχείο που να στηρίζει το επιχειρήματά της. Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο αιτιολόγησε ορθώς την απόρριψη του επιχειρήματος αυτού.
- ¹⁴⁸ Όσον αφορά το θεμελιώδες δικαίωμα για δίκαιη δίκη και την αρχή της χρηστής διοικήσεως, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ως δικαστήριο κατά την έννοια των άρθρων 47 του Χάρτη και 6 της ΕΣΔΑ. Αναγνωρίζει, εξάλλου, ότι προφανώς υπέχει υποχρέωση αμεροληψίας, ιδίως κατά τη διοικητική έρευνα, στο πλαίσιο της αρχής της χρηστής διοικήσεως, αλλά θεωρεί ότι, εν προκειμένω, εκπλήρωσε την υποχρέωση αυτή αμεροληψίας.

2. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 149 Όσον αφορά, πρώτον, την προβαλλόμενη ελλιπή αιτιολογία της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, πρέπει να υπογραμμιστεί, αφενός, ότι, κατά την υπομνησθείσα στις σκέψεις 81 και 82 της παρούσας αποφάσεως πάγια νομολογία, η υποχρέωση αιτιολογήσεως δεν επιβάλλει στο Γενικό Δικαστήριο τη δέσμευση να εκθέτει αιτιολογία ακολουθούσα αναλυτικά έναν προς έναν όλους τους λόγους που προβάλλουν οι διάδικοι. Η αιτιολογία του Γενικού Δικαστηρίου μπορεί, ως εκ τούτου, να συνάγεται εμμέσως, υπό την προϋπόθεση ότι επιτρέπει στους μεν ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους για τους οποίους το Γενικό Δικαστήριο δεν δέχθηκε τα επιχειρήματά τους, στο δε Δικαστήριο να διαθέτει επαρκή στοιχεία ώστε να ασκήσει τον έλεγχό του. Αφετέρου, βάσει της πάγιας, επίσης, νομολογίας που αναφέρεται στη σκέψη 114 της παρούσας αποφάσεως, η υποχρέωση αιτιολογήσεως πρέπει να διακρίνεται από το ζήτημα του βασίμου της αιτιολογίας.
- 150 Εν προκειμένω, στη σκέψη 104 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι «η προβαλλόμενη έλλειψη αντικειμενικότητας της Επιτροπής δεν συνιστά προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας ικανή να επιφέρει την ακύρωση της [επίδικης] αποφάσεως, αλλά αφορά την εξέταση που διενεργήθηκε στο πλαίσιο του ελέγχου της εκτιμήσεως των αποδεικτικών μέσων ή της αιτιολογίας της αποφάσεως». Συνήγαγε, στη σκέψη 105 της εν λόγω αποφάσεως, ότι αυτός ο λόγος ακυρώσεως ήταν αλυσιτελής ως λόγος ακυρώσεως.
- 151 Εν πάση περιπτώσει, στη σκέψη 106 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, επαλλήλως, ότι ο συγκεκριμένος λόγος ήταν «επίσης αβάσιμος», διότι, αφενός, «τα στοιχεία που [επικαλέσθηκε] η [Ziegler] δεν [ήταν] ικανά να καταδείξουν ότι η προβαλλόμενη προκατάληψη της Επιτροπής ή υπαλλήλων της αντικατοπτρίζεται στην [επίδικη απόφαση]» –στη συνέχεια εξετάστηκε η έλλειψη αποδεικτικής ισχύος των στοιχείων αυτών– και, αφετέρου, ότι τα επιχειρήματα που προέβαλε η Ziegler, ιδίως κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, «[δεν ήταν], επίσης, ικανά να στηρίξουν την άποψή της περί μεροληψίας της Επιτροπής κατά την έρευνα της υποθέσεως». Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ειδικότερα ότι «η [Ziegler] δεν [κατέδειξε] πώς η συμπεριφορά που προσάπτει σε ορισμένους υπαλλήλους, ακόμη και αν υποτεθεί αποδεδειγμένη, θα μπορούσε να θίξει το δικαίωμά της σε δίκαιη διαδικασία».
- 152 Έτσι, μολονότι το Γενικό Δικαστήριο δεν διαχώρισε βεβαίως, στις εν λόγω σκέψεις, τις έννοιες της αντικειμενικής και της υποκειμενικής αμεροληψίας, εντούτοις, εξήγησε με σαφήνεια γιατί δεν μπορούσε να ευδοκιμήσει ο λόγος που επικαλέσθηκε η Ziegler και απάντησε έτσι επαρκώς κατά νόμο στα επιχειρήματα που προέβαλε η εν λόγω εταιρία και παρέσχε στο Δικαστήριο τη δυνατότητα να ασκήσει τον έλεγχό του, κατά τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 149 της παρούσας αποφάσεως. Όσον αφορά το κατά πόσον είναι ορθός ο συλλογισμός του Γενικού Δικαστηρίου, στο μέτρο που εφαρμόζει στην αντικειμενική αμεροληψία τις ίδιες προϋποθέσεις με εκείνες της υποκειμενικής αμεροληψίας, πρόκειται για επιχείρημα ουσίας το οποίο, είτε ευσταθεί είτε όχι, δεν μπορεί να καταστήσει πλημμελές το σκεπτικό της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, σύμφωνα με την παρατεθείσα στη σκέψη 114 της παρούσας αποφάσεως νομολογία.
- 153 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το πρώτο σκέλος του παρόντος λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.
- 154 Όσον αφορά, δεύτερον, την προβαλλόμενη προσβολή του θεμελιώδους δικαιώματος για δίκαιη δίκη και την παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως, πρέπει να υπομνησθεί ότι, μολονότι η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως «δικαστήριο», κατά την έννοια του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ (βλ., συναφώς, απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 1980, 209/78 έως 215/78 και 218/78, van Landewyck κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1980, σ. 3125, σκέψη 81, καθώς και προπαρατεθείσα απόφαση Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 7), οφείλει ωστόσο να σέβεται κατά τη διοικητική διαδικασία τα θεμελιώδη δικαιώματα της Ένωσης, στα οποία περιλαμβάνεται και το δικαίωμα χρηστής διοικήσεως, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 41 του Χάρτη. Ειδικότερα, η διοικητική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής για θέματα συμπράξεων δεν διέπεται από το άρθρο 47, αλλά από το

άρθρο 41 του Χάρτη (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 25ης Οκτωβρίου 2011, C-109/10 P, Solvay κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. I-10329, σκέψη 53, και C-110/10 P, Solvay κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. I-10439, σκέψη 48).

- 155 Κατά το άρθρο 41 του Χάρτη, κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα, μεταξύ άλλων, στην αμερόληπτη εξέταση των υποθέσεων του από τα θεσμικά όργανα της Ένωσης. Η επιταγή αυτή της αμεροληψίας καλύπτει, αφενός, την υποκειμενική αμεροληψία, κατά την οποία κανένας υπάλληλος της οικείας αρχής δεν πρέπει να εκδηλώνει μεροληψία ή προσωπικές προκαταλήψεις, και, αφετέρου, την αντικειμενική αμεροληψία, κατά την οποία το θεσμικό όργανο πρέπει να παρέχει επαρκή εχέγγυα για τον αποκλεισμό κάθε εύλογης αμφιβολίας συναφώς (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 1ης Ιουλίου 2008, C-341/06 P και C-342/06 P, Chronopost και La Poste κατά UFEX κ.λπ., Συλλογή 2008, σ. I-4777, σκέψη 54, καθώς και της 19ης Φεβρουαρίου 2009, C-308/07 P, Gorostiaga Atxalandabaso κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 2009, σ. I-1059, σκέψη 46).
- 156 Αντικείμενο του παρόντος σκέλους του λόγου αναιρέσεως είναι μόνον η έννοια της αντικειμενικής αμεροληψίας. Η Ziegler υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορούσε, χωρίς να υποπέσει σε πλάνη περί το δίκαιο, να αποφανθεί ότι η Επιτροπή ήταν, εν προκειμένω, αντικειμενικώς αμερόληπτη, εφόσον η Επιτροπή θεωρούσε τον εαυτό της ως ένα από τα κυριότερα θύματα της συμπτάξεως των μετακομίσεων και εφόσον υπάλληλοι της Επιτροπής είχαν ζητήσει προσφορές διευκολύνσεως.
- 157 Πρέπει να αναφερθεί, πρώτον, ότι το γεγονός και μόνον ότι η Επιτροπή ερευνά μια σύμπραξη η οποία θίγει χρηματοοικονομικά συμφέροντα της Ένωσης και επιβάλλει κυρώσεις δεν μπορεί να συνεπάγεται έλλειψη αντικειμενικής αμεροληψίας εκ μέρους της. Διαφορετικά, η πιθανότητα απλώς να είναι η Επιτροπή, ή ακόμα και άλλο θεσμικό όργανο της Ένωσης, θύμα αντίθετης προς τον ανταγωνισμό συμπεριφοράς του άρθρου 81 ΕΚ θα είχε ως αποτέλεσμα, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 149 των προτάσεων της, να καθίσταται αναρμόδια η Επιτροπή για την έρευνα των συμπεριφορών αυτών, πράγμα που δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Συναφώς, πρέπει, ειδικότερα, να υπογραμμιστεί ότι, κατά το άρθρο 85 ΕΚ, νυν άρθρο 105 ΣΛΕΕ, μεταξύ των καθηκόντων που έχουν ανατεθεί στην Επιτροπή βάσει των Συνθηκών περιλαμβάνεται ακριβώς και το καθήκον της μέριμνας για την εφαρμογή των αρχών που καθορίζονται στα άρθρα 81 ΕΚ και 82 ΕΚ.
- 158 Δεύτερον, το γεγονός ότι οι υπηρεσίες της Επιτροπής που είναι επιφορτισμένες με τη δίωξη των παραβάσεων του δικαίου του ανταγωνισμού της Ένωσης και οι υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για την εκτέλεση των μετακομίσεων των υπαλλήλων και του λοιπού προσωπικού του οργάνου αυτού υπάγονται στην ίδια οργανωτική δομή δεν μπορεί, καθεαυτό, να κλονίσει την αντικειμενική αμεροληψία του θεσμικού αυτού οργάνου, δεδομένου ότι οι εν λόγω υπηρεσίες αποτελούν κατ' ανάγκη μέρος της δομής στην οποία υπάγονται (βλ., κατ' αναλογία, προπαρατεθείσα απόφαση Otis κ.λπ., σκέψη 64).
- 159 Τρίτον, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι οι αποφάσεις της Επιτροπής μπορούν να υπόκεινται στον έλεγχο του δικαστή της Ένωσης και ότι το δίκαιο της Ένωσης προβλέπει σύστημα δικαστικού ελέγχου των αποφάσεων της Επιτροπής, ιδίως των σχετικών με διαδικασίες εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ, με όλες τις επιβαλλόμενες από το άρθρο 47 του Χάρτη εγγυήσεις (προπαρατεθείσα απόφαση Otis κ.λπ., σκέψη 56). Επομένως, η Επιτροπή δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να θεωρηθεί συγχρόνως θύμα της παραβάσεως και δικαστής που επιβάλλει την κύρωση της παραβάσεως.
- 160 Βάσει των στοιχείων αυτών, το Γενικό Δικαστήριο βασίμως κατά νόμο δέχθηκε ότι η Επιτροπή δεν παρέβη την υποχρέωση αμεροληψίας που υπείχε. Συνεπώς, το Γενικό Δικαστήριο, απορρίπτοντας τον λόγο που προέβαλε η Ziegler ο οποίος στηρίζεται σε προσβολή του δικαιώματος σε δίκαιη διαδικασία και σε παραβίαση της γενικής αρχής της χρηστής διοικήσεως, δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.

- 161 Εξάλλου, κατά τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 75 της παρούσας αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο να εκτιμά την αξία που πρέπει να προσδοθεί στα στοιχεία που του έχουν υποβληθεί, εκτός αν συντρέχει παραμόρφωση των στοιχείων αυτών. Έτσι, στον βαθμό που, με το παρόν σκέλος, η Ziegler αμφισβητεί την εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου επί των στοιχείων που προσκόμισε προς στήριξη του λόγου που προβλήθηκε ενώπιόν του και δεν επικαλείται καμία παραμόρφωση των στοιχείων αυτών, η εν λόγω επιχειρηματολογία πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.
- 162 Κατά συνέπεια, το δεύτερο σκέλος του τρίτου λόγου αναιρέσεως που προέβαλε η Ziegler προς στήριξη της αιτήσεώς της αναιρέσεως είναι εν μέρει αβάσιμο και εν μέρει απαράδεκτο και πρέπει, επομένως, να απορριφθεί, καθώς και ο τρίτος λόγος στο σύνολό του.

Δ – Επί του τέταρτου λόγου αναιρέσεως, που αντλείται από παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως κατά την εκτίμηση των μειώσεων των προστίμων

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

- 163 Η Ziegler προβάλλει ότι το Γενικό Δικαστήριο, διαπιστώνοντας, στη σκέψη 167 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή έσφαλε όσον αφορά την οικονομική ευχέρειά της, δεν μπορούσε να συμπεράνει, χωρίς να παραβιάσει την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, ότι η Επιτροπή είχε τη δυνατότητα, δυνάμει του σημείου 37 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων, να προβεί σε μείωση κατά 70 % του αρχικού ποσού του προστίμου που είχε επιβληθεί σε άλλη επιχείρηση η οποία συμμετέσχε στη σύμπραξη ενώ δεν εξέτασε τη μείωση, επί της αυτής βάσεως, του ποσού του προστίμου που επιβλήθηκε στην Ziegler. Η Ziegler, θεωρώντας ότι βρίσκεται, όπως και η άλλη επιχείρηση, σε κατάσταση αδυναμίας πληρωμής, η οποία διαπιστώθηκε από το Γενικό Δικαστήριο, υποστηρίζει ότι βασίμως ζήτησε να ληφθεί υπόψη η ιδιαιτερότητα της καταστάσεώς της βάσει του εν λόγω σημείου 37.
- 164 Η Επιτροπή δεν επικαλέσθηκε τη δικαιολόγηση της διαφορετικής αυτής μεταχειρίσεως, την οποία παρέθεσε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 171 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, σχετικά με το όριο του 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών της. Επιπλέον, η δικαιολόγηση αυτή έρχεται σε αντίθεση με τον συλλογισμό του Γενικού Δικαστηρίου κατά τον οποίο η εκτίμηση που στηρίζεται μόνο στον κύκλο εργασιών δεν λαμβάνει υπόψη τη συγκεκριμένη κατάσταση της επιχείρησης και δεν αρκεί, επομένως, από μόνη της για τη λήψη της αποφάσεως περί μειώσεως του προστίμου. Βάσει των στοιχείων αυτών, πρέπει να αναιρεθεί η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και να ακυρωθεί το άρθρο 2 της αποφάσεως της Επιτροπής ή, τουλάχιστον, να μειωθεί σημαντικά το επιβληθέν στην Ziegler πρόστιμο.
- 165 Η Επιτροπή απαντά ότι ο παρών λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί. Αφενός, δεν υπήρξε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως κατά την εφαρμογή του σημείου 35 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων. Συναφώς, η Επιτροπή υπογραμμίζει, ιδίως, ότι όλα τα αιτήματα εφαρμογής του σημείου 35 απορρίφθηκαν λόγω μη υπάρξεως ιδιαίτερου κοινωνικού και οικονομικού πλαισίου. Αφετέρου, το σημείο 37 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών αναφέρεται σε μία όλως εξαιρετική κατάσταση. Όμως, η άλλη εμπλεκόμενη επιχείρηση βρισκόταν σε όλως ιδιαίτερη κατάσταση, για λόγους που περιήλθαν στη γνώση του Γενικού Δικαστηρίου, αλλά δεν κοινοποιήθηκαν στην Ziegler λόγω απορρήτου. Το γεγονός ότι το Γενικό Δικαστήριο αναφέρεται ρητώς μόνο στη διαφορά στο ποσοστό του προστίμου σε σχέση με τον συνολικό κύκλο εργασιών εξηγείται από τον εξαιρετικά απόρρητο, έναντι της Ziegler, χαρακτήρα των συγκεκριμένων πληροφοριών. Το εν λόγω ποσοστό παραμένει εξάλλου λυσιτελές για να εκτιμηθεί εάν το πρόστιμο συνιστά απειλή για την επιβίωση μιας επιχείρησης και, εν πάση περιπτώσει, η διαφορά αυτή του ποσοστού βασίμως προβάλλεται προκειμένου να συναχθεί ότι η κατάσταση της Ziegler και της άλλης επιχείρησεως δεν είναι συγκρίσιμες, κατά μείζονα λόγο, επειδή η Ziegler δεν ζήτησε να επωφεληθεί από τις διατάξεις του εν λόγω σημείου 37.

2. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- ¹⁶⁶ Κατά την υπομνησθείσα στη σκέψη 132 της παρούσας αποφάσεως νομολογία, η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως επιβάλλει ιδίως να μην αντιμετωπίζονται παρόμοιες καταστάσεις κατά τρόπο διαφορετικό, εκτός αν η διαφοροποίηση δικαιολογείται αντικειμενικώς.
- ¹⁶⁷ Η παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως λόγω διαφορετικής μεταχειρίσεως προϋποθέτει ότι οι σχετικές καταστάσεις είναι παρόμοιες λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των στοιχείων που τις χαρακτηρίζουν. Τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν διάφορες καταστάσεις και, ως εκ τούτου, τον παρεμφερή χαρακτήρα τους πρέπει, ειδικότερα, να προσδιορίζονται και να εκτιμώνται υπό το πρίσμα του αντικειμένου και του σκοπού της πράξεως της Ένωσης που θεσπίζει την εν λόγω διάκριση. Πρέπει, εξάλλου, να λαμβάνονται υπόψη οι αρχές και οι σκοποί του τομέα στον οποίο εμπίπτει η επίμαχη πράξη (απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008, C-127/07, Arcelor Atlantique et Lorraine κ.λπ., Συλλογή 2008, σ. I-9895, σκέψεις 25 και 26 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- ¹⁶⁸ Εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο, αφού υπενθύμισε, στη σκέψη 165 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η χορήγηση της μειώσεως που προβλέπεται στο σημείο 35 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων εξαρτάται, εκτός από την υποβολή σχετικού αιτήματος, από τη συνδρομή σωρευτικώς δύο προϋποθέσεων, δηλαδή της ανυπέρβλητης δυσχέρειας καταβολής του προστίμου και της υπάρξεως ενός συγκεκριμένου κοινωνικού και οικονομικού πλαισίου, αποφάνθηκε, στη σκέψη 167 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι «[ο] απλός υπολογισμός του ποσοστού στο οποίο αντιστοιχεί το πρόστιμο σε σχέση με τον συνολικό κύκλο εργασιών της επιχείρησης δεν αρκεί από μόνος του για να στηρίξει το συμπέρασμα ότι το πρόστιμο αυτό δεν μπορεί να θέσει ανεπανόρθωτα σε κίνδυνο την οικονομική βιωσιμότητά της. Συγκεκριμένα, αν ίσχυε κάτι τέτοιο, θα ήταν δυνατή η αναγραφή συγκεκριμένων ορίων για την εφαρμογή [του σημείου] 35 των κατευθυντήριων γραμμών [για τον υπολογισμό των προστίμων]».
- ¹⁶⁹ Το Γενικό Δικαστήριο συνήγαγε, στην ίδια σκέψη, ότι η Επιτροπή αβασίμως συμπέρανε, με την επίδικη απόφαση, ότι δεν συνέτρεχε η πρώτη προϋπόθεση εφαρμογής του εν λόγω σημείου 35, δηλαδή η ανυπέρβλητη δυσχέρεια καταβολής του προστίμου.
- ¹⁷⁰ Ωστόσο, πρώτον, μολονότι έτσι το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η Επιτροπή δεν είχε αιτιολογήσει επαρκώς κατά νόμο τον λόγο για τον οποίο θεωρούσε ότι το πρόστιμο που επρόκειτο να επιβάλει στην Ziegler δεν θα έθετε ανεπανόρθωτα σε κίνδυνο την οικονομική βιωσιμότητά της, εντούτοις, αντιθέτως, δεν διαπίστωσε ότι η Ziegler βρισκόταν πράγματι σε κατάσταση αδυναμίας πληρωμής. Συγκεκριμένα, το Γενικό Δικαστήριο περιορίστηκε να υπογραμμίσει ότι η Επιτροπή είχε απλώς αποδείξει ότι αυτό δεν συνέβαινε. Επιβάλλεται επομένως η διαπίστωση ότι η επιχειρηματολογία της Ziegler στηρίζεται, έστω και εν μέρει, σε εσφαλμένη προκείμενη και, επομένως, η προβαλλόμενη αντίφαση μεταξύ των αιτιολογικών σκέψεων δεν αποδείχθηκε.
- ¹⁷¹ Δεύτερον, βεβαίως, κατά το σημείο 35 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων, «[σ]ε εξαιρετικές περιπτώσεις, η Επιτροπή δύναται, εφόσον αυτό της ζητηθεί, να λάβει υπόψη την αδυναμία πληρωμής μιας επιχείρησης εντός συγκεκριμένου κοινωνικού και οικονομικού πλαισίου». Ωστόσο, το σημείο 37 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών προβλέπει ότι, «[μ]ολονότι οι [εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές] παρουσιάζουν τη γενική μέθοδο υπολογισμού των προστίμων, οι ιδιαιτερότητες μιας συγκεκριμένης υπόθεσης ή η ανάγκη διασφάλισης του αποτρεπτικού χαρακτήρα του προστίμου, μπορεί να δικαιολογήσουν απόκλιση από τη μέθοδο αυτή ή από τα όρια που καθορίζονται στο σημείο 21». Κατά συνέπεια, αντίθετα από το σημείο 35 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών, η εφαρμογή του σημείου 37 δεν εξαρτάται από την ικανότητα πληρωμής της εμπλεκόμενης επιχείρησης.

- 172 Επομένως, ακόμη και αν υποτεθεί ότι το Γενικό Δικαστήριο αναγνώρισε ότι η Ziegler είχε μειωμένη ικανότητα πληρωμής υπό την έννοια του εν λόγω σημείου 35, το γεγονός αυτό και μόνο δεν θα είχε ως αποτέλεσμα να καταστήσει τη θέση της συγκρίσιμη με την κατάσταση της άλλης εμπλεκόμενης επιχείρησης από την άποψη του εν λόγω σημείου 37.
- 173 Πρέπει, πάντως, να επισημανθεί ότι το γράμμα του εν λόγω σημείου 37 δεν αποκλείει τη δυνατότητα η αδυναμία πληρωμής μιας επιχείρησης να αποτελεί κρίσιμο στοιχείο στην απόφαση για την εφαρμογή του. Εντούτοις, αφενός, είναι απαραίτητο, προκειμένου να διασφαλιστεί η πρακτική αποτελεσματικότητα τόσο του σημείου 35 όσο και του σημείου 37 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων, να γίνει διάκριση μεταξύ των προϋποθέσεων εφαρμογής του κάθε σημείου. Επομένως, η αδυναμία ή η μειωμένη ικανότητα πληρωμής, κατά την έννοια του εν λόγω σημείου 35, δεν μπορεί εν πάση περιπτώσει, να θεωρηθεί αφεαυτής επαρκής για την εφαρμογή του σημείου 37 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών.
- 174 Αφετέρου, δεδομένου ότι η αδυναμία ή η μειωμένη ικανότητα πληρωμής μπορεί να αποτελεί κρίσιμο στοιχείο στο πλαίσιο του εν λόγω σημείου 37, το Γενικό Δικαστήριο βασίμως κατά νόμο συνέκρινε, προκειμένου να εκτιμήσει εάν η Επιτροπή τήρησε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ της Ziegler και της άλλης εμπλεκόμενης επιχείρησης, στη σκέψη 171 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, τις καταστάσεις τους υπό το πρίσμα της σχετικής αξίας του προστίμου που επιβλήθηκε σε καθεμία από αυτές με γνώμονα τον αντίστοιχο κύκλο εργασιών τους και βασίμως κατά νόμο συνήγαγε, λαμβάνοντας υπόψη τη σημαντική διαφορά που διαπίστωσε μεταξύ των εν λόγω σχετικών αξιών, ότι δεν υπήρξε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.
- 175 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του, συμπεριλαμβανομένου του αιτήματος μειώσεως του προστίμου.
- 176 Επειδή κανείς από τους λόγους αναιρέσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτός, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

VI – Επί των δικαστικών εξόδων

- 177 Κατά το άρθρο 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως απορρίπτεται ως αβάσιμη, το Δικαστήριο αποφαινεται επί των δικαστικών εξόδων. Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, που εφαρμόζεται στη διαδικασία αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου του 184, παράγραφος 1, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Ziegler ηττήθηκε και η Επιτροπή έχει ζητήσει την καταδίκη της Ziegler στα δικαστικά έξοδα, η αναιρεσιβούσα πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.
- 2) Καταδικάζει την Ziegler SA στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)